

Christian Woldenberg Johannes Fridericus Hupelius

Exercitatio Academica Exhibens Ideam Seu Delineationem Iuris Publici In Imperio Nostro Rom. German.

Rostochii: Kilius, 1664

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn735214409>

Druck Freier Zugang

Idee oder Aufzeichnung des
öffentlichen Rechts in Sted.

J

Tram. Woldenberg, Christianus
Prop. Hüpelius, Doct. Friedr.
R. M. iur. 1664

1a

319 19
I. N. D. N. J. C.
EXERCITATIO ACADEMICA

Exhibens

IDEAM SEV DELI-
NEATIONEM JURIS PUBLI-
CI IN IMPERIO NOSTRO
ROM. GERMAN.

Quam

Consensu Nobilissimi & Amplissimi JCorum
Ordinis in ALMA AD VARNUM
PRÆSIDE

*VIRO Nobilissimo, Amplissimo, Consultissimo
& Excellentissimo*

DN. CHRISTIANO WOL-
DENBERGIO, Phil. J.U.D. Decretal. PP.

Ducalis Consistorii Assessore, Patrono atq; Fau-
tore suo singulariter suspiciendo

In Auditorio Majori ad diem 23. April.

Publicè ventilandam proponit

JOHANNES FRIDERICUS HUPELIUS.

VINARIENSIS
AUTOR ET RESPONDENS.

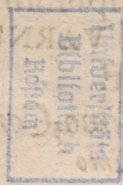
ROSTOCHII,

Typis JOHANNIS KILII, Acad. Typogr. Anno 1664.

EXERCITATIO ACADEMICA
I N D. N. I. C.

IDEAM SEV DELL
NEATIONEM JURIS PUBLI
CI IN IMPERIO NOSTRO
ROM. GERMAN.

Consent. Nobilissimi & Amplissimi Honorum
Ordinis in ALMA ACADEMIA
PRESID
NRO Nobilissimo, Amplissimo
Honorum

DN. CHRISTIANO WOL-
DENBERGIO, Bn. J. U. D. Decretal. P.

Ducis Consistorii Assessor, Patronord. Kan-
toris Regularium in Pomerania
in Auditorio Majori ad diem 27. April.

JOHANNES FRIDERICH HUPFELD
VINARIENSIS
AUTOR ET RESPONDENS

ROSTOCK

Typ. JOHANNIS KILIANI Typogr. in Rostock

Ristippo quum ali-
quando ut refert *Laërtius*
in vit. Phil. lib. i. c. 8. à
Dionysio Siculorum Re-
ge tres parili formæ ele-
gantiâ contententes
virgines offerrentur, o-
ptione datâ, quam sibi
vellet eligendi: Ipse omnes apprehendens, *ne*
Paridi quidem, inquit, *tutum fuisse novimus, u-*
nam ceteris pratulisse. Idem ferè mihi de ma-
teriâ aliquâ Juris Publici exarandâ, & publico
Eruditorum examini Disputationis vice subji-
cendâ cogitanti obrigit: Quippe dum anxiam
& ancipitem de hujus aut illius eligendæ præ-
stantiâ litem decernere, infirmitatis meæ con-
scientia deterritus impetum cepi, ac tres simul
ejusmodi unâ, quamvis in diversis frontibus,
Majestate conspicuas Veneres, sub tribus ta-
men peculiaribus Sectionibus, ceu gynæcæis,
collocatas in Literatorum conspectum ausus
sum producere. Atque utinam per temporis

A

angu-

angustiam honorariò cum agnatis & connatis
ipsarum dotibus contendere licuisset certami-
ne, ut quantum in easdem Prodigapenè Na-
tura contulit artificium; tantam ego item ad
condignam absolvendi ornatùs expolitio-
nem adhibuissem operam: tunc forsitan,
(quod in cæteris mihi consuevit esse adjumen-
to, id quidem heic omnino deficit) quò per in-
genii tenuitatem penetrare non valuissem, sub-
sidio mihi diligentia comparato felicius evasis-
sem. Quicquid verò sit, jacta nunc est alea.
Veniam fortè si mereor, & illud quoque in ma-
teria potius gravi, quam humili juvabit.

Quod felix & faustum Sacra Trias esse jubeat.

I.

Jus Publicum dictum q̄ Populicum non uno modo accipi con-
suevit. Quandoque enim *proprie* sumitur; quandoque *im-*
proprie. *Improprie*, quando Juris Publici esse dicitur illud, quod
quidem singulorum utilitatem spectat, sed tamen à Jure Publi-
co ita regitur & dirigitur, ut in Privatorum hominum potestate,
non sit. *Limn. Tom. 1. J. P. lib. 1. cap. 1. n. 5.* Quemadmodum Testa-
menti factio Juris Publ. dicitur, *l. 3. D. qui testam. fac. poss.* ideoque
non potest ab homine privato concedi, sed tantum à lege, *Nov. 22.*
cap. 2. vel à principe *ff. qui testam. fac. poss. l. si unus 7. & C. de inoffic.*
Testam. l. si quando 35. Hoc quoque modo Tutelam & Curam placu-
it Publicum munus esse *princ. Inst. de Excus. Tut. Proprie*, vel *aliqu.*
latius, quod ipsum cujusque Reipub. statum s. formam, *qua nimir.*
fiet,

siet, nec sine eò talis consistere possit *Limn. l. 1. cap. 10. Donell. 2. Comm. c. 5. respicit. Vel strictius. Quod statum Rei Romanæ §. ult. Inst. de J. & J. aut regimen Romano-Germanici Imperii Barudlach Epit Jurispr. Publ. univers. l. 1. c. 1. n. 3. Sinolt. cognom. Schuk in Colleg. Publ. de statu Rei Rom. Diss. 1. th. 4. comprehendit.*

2. Hoc considerare possumus I. *Ratione Sui ipsius & Respectu originis*, quatenus est vel *Antiquum Romani Veteris*, vel *Hodiernum Imperii nostri Romano-Germanici. Illud ad nostrum quæ spectant statum decidendas controversias obtorto se. collo rapere cum nihil aliud siet, quam Humano Capiti Cervicem pictor equinam jungere sive lit*, intactum relinquimus, delineaturi saltim, quod ipsum statum Imperii nostri immediatè & principaliter spectat, quem exploratum habere omnium interest, *per L. 17. D. de stat. hom. Georg. Schulk in Synops. J. t. de J. & J. §. fin. lit. A. Vide interea sis ff. lib. 1. 49. & 50. Cod. lib. 1. & trib. posteriorib. Novell. & Leg. Reg. de qua vide Carpz. Limn. lib. 1. c. 4.*

3. Id quod igitur hauriri debet tum ex *Scriptis Imperii nostri Fundamentalibus LL. videl. ex Recessibus Imperii, in quibus colligendis insignem operam præstitit Melch. Goldast. ab Heiminsfeld. qui tamen legis an vigorem obtineant dubitatur, Schuk d. 1. th. 10. lit. d. Dan. Otto. Jur. Publ. Cap. 12. p. m. 462. Cujac. 17. Observ. 31. Arnold Engelbrecht de Jurisd. Imp. &c. Capitulationib. Imperatoriis. Vid. Limn. lib. 1. cap. 12. Aurea Bulla Caroli IV. Vid. Buxtorff. usque ad 18. cap. Dom. Arum. Limn. cap. 11 &c. Decisionibus Cameralium Limn. Tom. 3. l. 9. c. 2. n. 4. & 5. Constitutionib. Caroli V. Criminalibus. Constitutione de Pace Publica Maximil. I. Anno 1495. Wormatiæ & Anno 1500. Augustæ. Carol. V. Anno 1521. Worm. Anno 1522. Norimberg. Anno 1548. & 1551. Augustæ. Ferdinand. Anno 1555. Vid. Limn. Tom. 1. lib. 1. Cap. 12. De Pac. Religios. & Prof. Augustæ. 1557. Ratisbonæ. Et Anno 1559. Augustæ Maximil. II. Anno 1566. Augustæ, Anno 1570. Spiræ & postremo 76. Ratisbonæ. Pacificatione Religiosa de Anno 1555 & Anno 1566 Vid. Schulz d. 1. Instrumento Pacis Osnabrugis 1648 $\frac{24}{14}$. Octobr. confecto, & postmodum Recessui Imperii novissimo Ratisbonæ. 1654. habito à verbo ad verbum inserto, ut pro universali Imperii Lege allegari possit &c. nec non graviorib. Ejusd. Scriptoribus, quorù Catalogum hic recensere nec angustia chartæ, nec brevitatis temporis permittit. Vide tamen *Compendium Juris Cameralis novissimi Instrumento**

ento Pacis & novissimo Recessui conformatum, cum Lege Imperii nova
à Joh Theodoro Sprengero, & post ab Henrico Hahnio Jcto 1655. editum.
ac Dn. Conringi commentarium historicum de origine Juris Germanici
Tum ex Moribus seu Consuetudine & Observantia, des Reiches löb-
lich. Herkommen / quæ in J. P. quoque primum locum obtinet.

4. II Considerare possumus *Ratione Objecti*. Quod est
Imperium nostrum Romano - Teutonicum, ejusque status & Regi-
men Braudl. Epit. J. P. l. 1. c. 1. n. 22. & definitur ab Eodem ib. ulti-
ma & Suprema Monarchia à Romanis incepta & virtute Caroli M.
ad Germanos translata, inque hodiernum diem continuata Dan. Otto
Ccp. s. p. m. 92. desinit, quod à Grecis ad Francos & hinc ad Familiam
Orthonum & gentem Saxoniam (Austriac. continuâ serie) est trans-
latum.

5. Consideratur autem vel in *Genere*, ut *Corpus*, vel in *Specie*
ut *Membra*. Utrumque eò dilucidius, ut spero enitebit, quod si
tribus peculiarib. Sectionib. primum de *Origine & Constitutione*
Ejusd. deinde de *Acquisitione &c.* tum de *ipsa Administratione*
acturi sumus.

S E C T. I.

C A P. I.

D E

Origine & Constitutione Imperii nostri Romano-Germanici.

1. In Constitutione igitur Corporis universi delineanda eò fe-
licius & velocius progrediemur, ubi ad Membra ejusd. discernenda
antequam accingamur, in Generalem Totius primum Corporis
Constitutionem h. e. in *Causam* 1. *Efficientem*. 2. *Materiam*. 3. *Formam*
& 4. *Finem* inquiramus.

2. *Causam itaque Efficientem* quod attinet, ea est vel *Principa-
lis*, ut DEUS OPT. MAX. ut qui transfert regna de gente in gen-
tem. Prov. 8. Dan. 2. Esa. 48. Sap. 6. Rom 13. l. 1. C. de vet. J. enucl.
Nov. 26. c. 4. in fin. vel *Minus Principalis*, ut Romani & post eos Ger-
mani. Vid Linn, lib. 1. Cap. 4. & 5. 3. *Mate-*

3. *Materia est Territorium Imperii s. orbis Romanus, Cujus Quantitas major est hodierno Imperio. Schütz, diss. 1. th. 16. & 17. Initio quid. angustior fuit. Schütz, ibid. lit. d. Limn. lib. 1. Cap. 9. n. 6. 7. & seqq. Quomodo paulatim Imp. Rom. excreverit vid. Lampad. de Rep. Rom. Germ. part. 2. p. 45. & seqq.*

4. *Forma multoties pro diversitate temporum faciem mutavit. Initio enim status ipsius Regius fuit, cum omnia 7. Regum arbitrio administrata sunt. l. 2. §. quod ad Magistratus 14. ff. d. orig. Jur. Flor. lib. 1. cap. 8. Carol. Sigon. de Antiquit. & Jur. Civ. Rom. c. 20. Verum Regibus ob Lucretiæ pudicitiam à Sexto Tarquinio violatam, exactis, Vid. Tract. Posthum. Besold à Capit. 1 usque ad 5, substituta est Aristocratiæ, d. l. 2. Post in Oligarchiam degeneravit. Quam Democratiæ, cum Plebiscita vim legis obtinere inceperunt §. 4. Inst. de J. N. G. C. & Salust. in Conjurat. Catil. subsequuta est. Et hæc desinit, dum Jul. Cæsar sublato Pompejo perpetuam dictaturam & supremam sibi Monarchiam assumpsit, quamvis enim ipse 23. vulnerib. interfectus esset, in Octavii Augusti Persona Lata Regia rediit. Præsentem autem nostri Imperii statum quod concernit, illum mixtum esse arbitramur ex Monarchia nimir. & Aristocratiæ, ita tamen, ut Monarchiæ primæ debeantur,*

5. *Finis est gloria DEI & Imperii Salus atque Emolumentum, quod quarere & tueri Cæsarem oportet, l. 3. pr. ff. de offic. Præfect. vig. Utrumque ipse Imp. restatum in N. A. zu A. de Anno 1559. in fin. princ. Was mit der Würde der Administration und Verwaltung des Heil. Reichs auch anhangender Dignität im Nahmen des Allmächtigen beladen / &c. Ibi. Der wir solch Kaysertlich Ambr und Regierung ihme zu Lobe und Ehre / auch gemeiner Christenheit / bevorab dem Heil. Reiche Teurscher Nation / dem gemeinen Vaterlande zu Auffnehmen / Nutz und Wolsahrt tragen / führen / und verrichten mögen.*

CAP. II. DE MEMBRIS.

1. *Dividitur totum hoc Corpus Imperii Christianum, uti*
A 3 *appella-*

appellatur in *X. A.* zu Cöln de Anno 1512. in *Caput & Membra 2.*
Caput est Imperator. *Membra* sunt status.

2. Ille desinente *Limnæo lib. 2. Cap. 2. n. 1.* Est persona
habilis ad Capessenda Imperii Regimenta ex illustri Familia Germa-
nica orta, ab Electorib. secundum LL. Imperii fundamentales electa,
ut Reipub. Romano-Germanicæ tanquam Caput & Administrator
legitimè præsit. Quæ tamen definitio non arridet *Schütz. disp. 2. th.*
3. lit. b. verum desinente Ipso. Imperator est supremus Princeps, qui
secundum Carolinam Constitutionem legitimè electus Summæ Rei
Romanæ præest. Aristoteli dicitur *ἡγεμῶν βασιλεύς*, item, *ἀντι-
βασιλεύς*, i. e. nullis Legum repagulis astrictus: *lib. 3. Polit. c. 14.*
ubi Arist. 5. regni species enumerat, quas Ampliss. Dominus Præses
in famosa de Potestate Regiâ Dissertatione contra Regicidas & Antartas
1651 hîc habitâd. 4. explicavit *3. Polit. c. 6.* absolute vocatur *βασιλεύς.*
Adde *Cl. salmas. in Def. Reg. Angl. à p. 294. usque 409.* Unde vocat-
tur Das Oberhaupt / *X. A.* de Anno 1566. §. Und nachdem dann
auch &c. circa fin. Wie dann als Römischer Kaysler und Oberhaupt
im Heil. Römisch Reich &c. *Vid. Limn. lib. 1. Cap. 7. n. 50. 51. 52. 53 & c.*
Ubi elegans comparationis corporis hujus Mystici descriptio extat
ex *Gvevar. horol. princ. libr. 1. c. 36. p. 134. & seqq.*

3. *Membra*, quæ non uno significatu enunciuntur. Sumun-
tur enim vel

4. *Materialiter*, & denotant Regna, Provincias, Electora-
tus, Archiepiscopatus, Episcopatus, Archiducatus, Comitatus,
Baronatus &c. & Civitates Imperial. liberas, è quibus Imp. constat.
& in quibus fundatur. vel

5. *Formaliter*, indeque insigniuntur nominib. Regis, Ele-
ctoris, Archiepiscopi &c. Aut accipiuntur.

6. *Generaliter*, ac dividuntur Ratione Subjecti in Nobiliora
vel Exemptoria, ut sunt Hispania, Gallia &c. *Vid. Limn. lib. 1. cap. 9.*
vel Imp. recognoscencia aux reverenter, ut Helvetii, *Vid. Limn. l. c. n.*
35. Belgæ ap. eund. n. 17. usque n. 20. & Burgundi. X. A. de Anno 1548.
§. Nachdem von unserer &c.

7. Aut *Specialiter*, atque Imperatorem agnoscunt planè &
submissè. Hor. rursus Alia sunt *Immediata*, quæ immediatè Impe-
ratori parent. Alia *Mediata*, quæ immediatis immediato subjecti-
onis nexu devinciuntur, manente tamen in eos Imp. & Imperii tan-
quam

quam superioris autoritate. Alia *Mixta*, quæ per se quid. & respectu Personæ status Imperii sunt, sed respectu Bonorū quorund. aliis superiorib. subsunt. *Limn. l. 1. c. 7. n. 64. Schutz volum. 2 Diss. 1. th. 3. Beck. Synops. J. P. lib. 3. cap. 1. Braudlach. l. 1. c. 3. n. 8.*

8. Aut *Specialissime*, & dicuntur status & Proceres Imperii, qui Imperatori tanquam membra pia suo Capiti uniuntur. *Eingeleitete Glieder Kayserslicher Majestät/ R. A. Anno 1641. item Glieder des Reichs. Anno 1530. Vid. Lampad. de Rep. Rom. Germ. part. 3. cap. 2. p. 70. Schutz. d. 2. th. 2. lit. d. &c. ac definiuntur, quod sint Cives imperii immediati Cæsaris ac Procerum Imperii consensu in Album s. Matriculam Imperii recepti, participes sunt Sessionis & suffragiorū in Comitibus* *Limn. lib. 1. c. 7. n. 65. qui Matricula solum Inscriptionem ad essentialem status Imp. notam sufficere putat. Geil. lib. 1. observ. 21. n. 2. Paurmeist. lib. 1. c. 6. Reinking. lib. 1. cl. 4. c. 1. n. 2. Braudlach. l. 1. c. 3. n. 6. Becker. Synops. J. P. lib. 3. c. 2. p. m. 151. Germ. Die Stimmen und Stände in des Reichs Versammlungen haben.*

9. Hi dispescuntur vel in *Genere per tres Classes*, quarum una est Electorum, altera Principum Ecclesiasticorum & Secularium. Tertia Civitatum Liberarum Imperialium. *Paurmeist. lib. 2. de Jurud. Imp. Rom. c. 6. n. 12. & 17. Schönb. l. 5. Pol. &c.*

10. Vel in *specie respectu Matriculæ* de Anno 1521. Wormat. elaboratæ. (de quâ & quænam pro vera Sac. R. Imperii Matricula Oder des Heil. Römischen Reichs Anschlag putanda: Vid. *R. A. Aug. Vind. de Anno 1528. §. Wann auch 64. ubi etiam allegatur Matricula de Anno 1567. quam Beckerus suæ Synopsi artexuit. Et huc spectant, quæ leguntur in R. A. de Anno 1654. §. weil aber: 184. & §. damit aber 195. ubi Moderatio Matriculæ ad præsentia Comiticia dilata est*) 1. *Ratione Territorii* dividuntur in *Certos districus & Circulos*, quorum primum Sex tantum Constituti fuere, August. Vind. Anno 1500. deinde 10. Anno 1522. Noribergæ. *Schönb. lib. 5. Pol. cap. 4.* Sunt autem 1. Francicus. 2. Bavaricus. 3. Austriacus. 4. Suevicus. 5. Superior Rhenanus. 6. Electorius Rhenanus. 7. Westphalicus. 8. Superior Saxonicus. 9. Saxonicus Inferior. 10. Burgundicus. *Notand.* tamen, quod hi 10. Circuli in præsentatione Assessorū Cameralium sæpe ad 6. reducuntur *Ord. Cam. part. 1. c. 2. §. Die 6. Kreise/ indeque prodiversitate negotiorum modo 6. modo*

modo. Statuuntur, R. J. de Anno 1566. §. und sollen unsere Vid.
Schutz d. u. th. 14. lit. B, Joach. Cluten. Syllog. Rer. quotid. th. 28.
lit. b. c.

11. 2. *Speclata dignitate* distinguuntur secundum *Certas Classes*, In 1. Continentur Electores p. t. octo, Ecclesiastici tres & Seculares quinque In 2. ArchiEpiscopi iv. In 3. Episcopi, quorum nonnulli 27. numerant. In 4. Principes Seculares, quorum octodecim familias Illustres numerant. In 5. locantur Prælati & Abbates. In 6. Comites & Barones. In 7. Civitates Imperiales, quæ distinguuntur secundum Sessionem, quam habent in Comitibus, eamque vel in Suevico, vel in Rhenano latere. *Schonb. lib. 5. pol c. 4. Dan. Otto c. 18. p. m. 645. Vid. Limn. Tom. 5. Addit. lib. 1. cap 7. n. 49.*

12. Est & alia præter istos Divisio in *Quaterniones*, quæ quidem nulla famigerabilior, nullâ tamen ead. incertior, *Limn. lib. 1. c. 7. n. 35. & Tom. 2. Addit ad n. 44. Cluten. Syll. Rer. Quot. th. 28. lit. a. infim. (Schutz. d. 8. th. 1. lit. b. Cui & vulgatam Eam Distributionem in Deputatos adjungit ibid. lit. c.)* Quapropter lubentes Eam prætervehimur, (*Vid. tamen sis Goldast. Tom. unic. Constit. Imp. p. 4.*) & quamvis multa de statum horum officio, dignitate, divisione iridem non minus intuitu Religionis in Catholicos s. Papistas & Protestantes (*sub quibus & limitato respectu Calvinianos contentos velimus*) s. Lutheranos, *Limn. lib. 1. Cap. 7. n. 56. 57. seqq. Adde Instrum. Pac. Cesar. Suevic. Art. 7. §. 1. ubi Ead. Reformatu ratione Religionis concessa, quæ Catholicis & A. C. addictis, & sic limitatus respectus sublatus est; quam respectu Formæ vel Monarchicæ Principatuum cum Ecclesiasticorum, tum Seculariû, vel Aristocraticæ, Democraticæ aut ex utraq; mixtæ in Civitatibus liberis, Provincialibus s. Hanseaticis & aliis in medium proferre possimus, Cum tamen iniquitate temporis excludamur Adumbrata sic priori de Origine & Constitutione Imperii nostri sectione ad alterum Dissertatiunculæ nostræ Membrum, quod Acquisitionis nomine supra nobis significatum fuit, gradum proferimus, summis, quod ajunt, labris delibaturi, quænam potissimum circa Eam, Ipsamq; insequentia perpendenda veniant.*

SECT.

S E C T. II.

C A P. I.

D E

Imperii &c. Acquisitione

1. Intelligimus autem per Eand. præcipuos ad Imperium, Regna, Ducatus, Principatus &c. atque alia Territoria vacantia & nondum occupata perveniendi modos.

2. Quorum Alii legitimi, Alii illegitimi notantur.

3. Legitimos iterum distinguunt Doctores in Ordinarios & Extraordinarios.

4. Ad Ordinarios præcipuè referunt Electionem & Successionem, quorum etiam mentionem facit Aristot. 3, Pol. 14.

5. Electio in Genere Considerata est solennis actus, s. modus, quo persona idonea pro Forma cujusque Reipub. ad summam dignitatem promovetur.

6. Ad statum verò Imperii nostri accommodata in triplici ponitur differentiâ; quippe dum est aut Ipsius Imperatoris & Regis Romanorum, aut Electorum Principum & Prælatorum Ecclesiasticorum, aut Consulium & Senatorum in Civitatibus tum Imperialibus, tum Municipalibus.

7. Ipsius Imperatoris Electio est Actus Legitimus, quò Personæ idoneæ summa Rei Romanæ juxta formam Aureæ B. per Electorale Collegium, vel ejus partem Majorem nomine totius Imperii sub certis pactionibus committitur, juramento ultrò citroque præstito. Schütz, disp. 2. th. 5, Dan. Ott. cap. 10. p. m. 273. Vid. Limn. lib. 2. cap. 3.

8. Hæc rursus est vel Ordinaria, vel Extraordinaria.

9. Ordinaria dicitur, quando Imperium vacat vel 1. per mortem c. 1. §. cum autem c. 4. §. Cæterum quoties A. B. vel 2. per Resignationem, eamque vel voluntariam, quæ est libera Cæsar's voluntate ritè facta Imperatoriæ potestatis abdicatio. Lampad. part. 3. de Reipub. Rom. Germ. cap. 2. §. 10. Qualis facta in Carolo V. Imp. Gloriosissimo vel necessariam, ut Depositionem, quâ Imperiali Diademate

B

mate

mate Imperator privatur. *D. Ott. cap. 10. p. m. 300.* qui vacandi ramentum modus in disquisitionis aleam vocatur ap. *Schütz. d. 3. th. 30.* Egregie in hanc sententiam disserentem vid. *Arnif. in Tract. de Potest. Princip. semper inviolab. Quot modis Imp. esse desinat vid. Limn. lib. 2. cap. 11. per tot.*

10. *Extraordinaria* vocatur, quando non vacat, sed utilitatis publicæ causâ vitam & spiritum ducente Imperatore ab Electoribus Imperii Rex eligitur Romanorum, ut sit perpetuus Imperii vicarius, & absente Imperatore atque impedito Imperium regat ac moderetur, mortuoque eo ipso, vel alio vacantix casu sine ulteriore electione in nomen, dignitatem, autoritatemque Imperatoris succedat. *Vid. Limn. lib. 2. cap. 15. n. 8. Schütz. Diss. 5. th. 2. Dan. Ott. Cap. 15. per tot. Reinking. de R. S. & E. lib. 1. Cl. 3. c. 14. n. 7. 8. Schönborn. lib. 5. Pol. cap. 19. De Loco & modo Electionis Cæsareæ Electorumq; Juramento docet Aur. B. Tit. 2. Sleid. lib. 8. de stat. Relig. p. 131. f. b.*

11. Post Electionem itaque ritè factam *Capitulatio*, ut vocant, Cæsari proponitur, quam observare tenetur. *Schönb. lib. 5. Cap. 8. p. m. 373.* Estque illa desinente *Limn.* nihil aliud, quam Lex Germanorum Regia, aut Lex Imperii, quâ populi Germanici summum Imperium, quâ Regimenta populi *Arcaid. 3. th. Lun. in pr. ff. d. Off. Præs. Præs.* in Imperatorem designatum certis transferuntur conditionibus. *Vid. Schütz. d. 4. th. 1. & seqq.* Has omnes Capitulationes ad præsentem & Augustissimum Imp. Leopoldum (cui perpetuo felicitiam contra invensissimum Christiani orbis hostem Turcam arma precamur) in ult. parte J. P. recenset & enumerat *Limn.*

12. Hinc Quæstio verè Sabbathina inter Doctores plausibilis ab utroque latere rationibus controversi assolet; *An videlicet Eadem Majestati Imperatoris quicquam deroget?* Nosmet Exercitii gratiâ videbimus, quid pro Negativa in conflictu in medium proferre valituri simus.

13. Hanc legitimè expeditam sequitur *Coronatio*, vulgò *Die Krönung*, ac describitur Congeries Actuum solennium, ut Autoritas Electo cumuletur & persona ejus omnib. nota & sacra fiat. *Schütz. d. 2. th. 19. lit. A. Dan. Ott. c. 10. p. m. 277.*

24. Absolvitur vero potissimum I. *unctione.* *Limn. lib. 2. c. 4. n. 22.* II. *Insignium traditione*, quorum quinque recensentur. 1. *Co-*

rona

rona Clausa, quæ vocatur Imperialis. 2. Gladius. 3. Sceptum.
4. Pomum Aureum, cui Crux superimposita. 5. Amictus, qui No-
riberg. sanctissimè servatur. III. *Juramenti præstatione duplici*
ante & post Coronationem. *Vid. Linn. d. l. n. 33. & 34.*

15. Hic juxta brevibus attingamus oportet, quomodo *tem-
pore Interregni* capite orbatum Imperium, quousque in locum Cæ-
saris mortui vel depositi alius eligatur, administratur.

15. Illud autem *Vicarius Imperii*, utpote Provisorib. *Berwefern und
Verpflegern des Reichs* / & ap. *Goldast. Tom. 1. Sürmünder* / competere
statuimus, qui vacans imperiū Imperatoris vicè sustinentes universali-
ter pro divisō administrant. *Dan. Ott. c. 16 per tot. Schütz. disp. 5. th. 8.*

16. Ubi noranda Divisio Vicariorum, quod Alii sint *perpe-
tui*, ut Rex Romanorum, si quis existat; Alii *Temporales*, quales
sunt duo Palatini nempe Rhenensis & Saxonicus, quibus hoc jus
competit Jure Veteris Palatii. *Besold. Thes. Pract. voc. Vicarius.* To-
tumque Imperium Teut. sub Vicariatu Sereniss. Saxonis ac Palatini
consistit *Buxtorff. Concl. 58.* Palatinus, ubi jus Franconicum vel ali-
quando vigit vel adhuc viget. Sereniss. vero Saxo in iis locis, ubi
Jus Saxonicum vel olim vigit, vel adhuc viget. *Vid. Linn. lib. 3. c. 12.
Freher. ad Petr. de Andlo. lib. 2. c. 10.*

18. Altera *Electionis species* s. *Eligendorum Principum Ecclesiasticorū,
ut ArchiEpiscoporum, Episcoporū &c.* Est Communi Capitularium om-
nium s. plurium suffragio vacante Ecclesiâ Cathedrali vel Colle-
giatâ, aut cum Electorali dignitate conjungendâ certo ritu & modo
idoneæ personæ cooptatio. *Lampad. de R. R. G. p. m. 138. tit. 6. Ex-
tra de Elect. & in sexto Lancell. 1. Inst. 1. 7. & 9. Joachim Steph. J. Jur.
Can. d. 1. Matth. Steph. 3. de Jurisd. p. 1. c. 9.*

19. Quo pertinet etiam *Postulatio*, quæ definitur, quod sic è-
jus qui eligi non potuit aqud Superiorem Concors Capituli peti-
tio. *Lampad. d. l. ex prædictis Autorib p. 193. Adde tit. Extra de Postulat.
Prælator. Extra un. de postul. prælat. ubi postulandus in Episcopum 27.
annos complevisse vel ingressus esse debet. c. 4. de Elect. in sext. vid. Disp.
Nobiliss. Præs. in Disp. de Ætate Canon. th. 18. Titul. Episcoporum vide c. 1.
de pænis in Clementin. & Lancell. lib. 1. J. 1. 8.*

20. Tertia *Electionis species* est *Magistratus in Civitatibus*, qui
secundum *Arist. 4. Pol. 15.* est Præfectus Societatis Civilis, cui data
est de quibusd. deliberandi, judicandi & maxime imperandi potestas,

ἡ δὲ χη' Ὀπισθεν τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, ἣ δὲ ποδὲδοται βαλεῖσαι
θαί τε πωὲ πῶν καὶ κρῖναι Ὀπιτάξαι καὶ μάλισα ἴσο.

21. Horum Magistratum cum sint varii pro Cujusque Civitatis Conditione & statu, ac pro forma Civitatis & cujusque loci observantia & consuetudine eligantur, non est, quod multis prolixæ Ejurd. Explicationi immoremur, verum absque ulteriori ambage ad alterum Legitimum Acquirendi Modum *SucceSSIONem* videl. properamus.

CAP. II. DE SUCCESSIONE.

1. *SucceSSio* equidem non tam modus est Acquirendi Principatum, quam transferendi.

2. Ejusq; Modi iterum vel *Ordinarii* sunt, vel *Extraordinarii*.

3. *Ordinarius Modis succeditur* vel ab *Intestato*, vel ex *Testamento*, Imp. *Just. in S. fin. Inst. per quas pers. nob. acquir. l. 130. de V. S. l. 13. de Hered. petit.* Aut pacto, quod dicitur *Confraternitas Erbverbrüderung.* Vid *Schönb. lib. 5. c. 13.*

4. *Testamentaria succēSSio* in Principatibus tum demum locum habet, cū nullæ sunt leges, quæ hoc ipsum fieri prohibent. *Dan. Ott. cap. 17. p. m. 572.*

5. *SuccēSSio ab intestato* est Imperii veteris Continuatio, quo sc. Jure sanguinis honor Imperii defertur. Qui modus in presenti obtinet in Regno Daniæ, quod ex Electio factum est hereditarium, & sic perpetuo ex Regia stirpe propagandum.

6. Hujus autem ratio ad *SuccēSSionem* vocat primùm *Liberos. arg. l. 12. de suis & legit. l. 7. S. fin. si Tab. test. null. extab. l. nam & si is in pr. ff. de inoff. test. Dan. Ott. cap. 17. p. m. 575.*

7. Præ quibus tamen omnibus obrationabilem *Causam Fratrum natu maximo* clavum extrudere videtur, (nisi manifestum impedimentum, quale v. gr. est tenuis rationis usus interveniat, vid. *Limn. lib. 3. cap. 7. n. 32.* aut aliud contrariâ consuetudine & Observantiâ introductum fiet, quemadmodum ex universaliferè Germaniæ Consuetudine liquet Vid. *Reinking. lib. 7. Cl. 4. c. 8. n. 85*) adeo, ut Filius

ut Filius quoque ipsius Demortui Superstiti Patruo præferatur. *Ott. cap. 17. p. m. 582. Vid. Lampad. Part. 2. Cap. 4. p. m. 113. & seqq. De quo etiam in Electorali successione expressè cavet Imperialis Auctoritas in tit. 7. A. B. ut Electoratus post mortem Electoris, cum omnibus Septemviralibus Jurib. Jure Primogenituræ ad Primogenitum ejus filium liberè devolvatur. Schütz. d. 7. th. 10. Reink. lib. 1. cl. 4. Cap. 17.*

8. Deficientib. Liberis *Agnati* demum proximi secundum gradus prærogativam succedere solent. *Schönb. l. 2. c. 13. Ott. d. l. p. m. 585. Cellar. Pol. Succinct. lib. 2. cap. 3. §. 9.*

9. Quantum autem ad Successionem ordinariam Electoralem, tria vocationum genera distinguit *Schütz. disp. 7. th. 10. 1. Descendentium liberorum, Der wesentlich. ChurFürsten Söhne. 2. Fratrum Der wesentl. ChurFürst. Brüder. 3. Agnatorum, Derer von ChurFürstl. Stamm und ersten Acquirenten herrührenden Verwandten und Agnaten. Vid. cit. Auct. d. l.*

10. *Succesio ex pacto s. conventionalis* est nihil aliud, quam patio Illustrium personarum & Principum, quâ mortali Familiarum conditioni validè prudenterque prospicientes adhibita Imperial. Constitur. solenniter paciscuntur, ut alterius stirpe extinctâ ad alterum Patrimonium eorum & Principatus certâ successionis lege perveniant. *Barth. Muscul. Diff. de Confratern. seu Pact. Illustr. Pers. th. 2. & seqq. per tot. Dan. Ott. Cap. 11. p. m. 411. Schütz. d. 6. th. 29. Schönb. lib. 2. Pol. cap. 3. Reink. l. 1. cl. 4. c. 18.*

11. *Extraordinarii successionis modi* fiunt 1. *Jure Belli. vid. Schönb. lib. 2. Cap. 15.* 2. *Ex Jure Connubiorum.* 3. *Titulo donationis, Emptione, Venditione, Oppignoratione, suis locis & sedibus ex Jure Privatorum hauriendi.*

12. *Modi Imperium, Regnum &c. acquirendi illegitimi* ut plurimum *per violentiam, fraudem & largitiones* admitti consueverunt. *Vid. Schönb. lib. 2. Pol. c. 19. Sequitur.*

CAP. III. DE MODOS ACQVIRENDI INSEQUENTIBUS.

1. Recensitis sic utcumque acquirendi modis, haut incongruè,

B 3

arbi-

arbitror, Tertium nobis in hâc Sectione Caput constituent *Eosd. Insequentiâ.*

2. Quorum Alia ad Imperantes, Alia ad Parentes pertinent.

3. Illa, quæ Imperantes spectant, vel Ipsos respiciunt, vel Parentium gratiâ sunt.

4. Inter ipsos respicientia Principes s. Imperantes præceteris notabilis cluit *Investituræ renovatio*, quæ nihil aliud est, quam Confirmatio & quasi Redintegratio Investituræ primitus factæ. *Vid. Schütz. d. 6. th. 2. §. lit. k.* Eamque Vasallus mutato aut Dominô aut Vasallô intra præscriptum certi temporis, *Anni videl. & diei* spatium petere debet. alioquin eô elapso & investituræ renovatione non petita amittitur feudum, quod tamen aliquando, exceptis sc. quibusd. feudis, limitari solet. Sic quoque Dominus renovare tenetur, & contra ipsum Cessantem Experiri potest Vasallus *Actione ex Feudo* s. *Contractu Feudali.* *Nobiliss. Dn. Struv. Disputat. 10. Syntagm. Jur. Feud. per tot.*

5. Quemadmodum & Ipse Imperator vigore Juramenti, quod in Capitulatione præstat, obligatur promittere, quod legitimis successoribus justo ac legitimo modo feuda Imperii iterum concedere velit. *Capit. Ferdinand. 11. Art. 21. & Matthiæ Cap. art. 30.* Similiter etiam Statibus Imperii Renovationem Feudi decenter petere, & ad exhibitionem debitæ observantiæ sese offerre incumbit. *Vid. R. J. Anno 1521. Rubric. Das Römische Käyserl. Majestätische Regiment betreffend / 5. und behalten &c. Vid. Limn. lib. 4. c. 7. per tot. Addit. Tom. 4. & 5.*

6. Parentum s. Subditorum gratia quæ celebrantur, existunt *I. Solennis introductio* s. *Inroitus die Einfuhr.* *Vid. Besold. Thes. pract. verb. Eintritt.*

7. Quam ut plurimum comitari consuevit *Jurijurandi*, quô se Princeps suis conceptâ juramenti formulâ obligat & obstringit *Schönb. lib 2. Pol. c. 21. præstatio*, & post eam quandoque veterum privilegiorum à Prædecessorib. suis subditis concessorum *Confirmatio* &c. Quibus nonnulli subjungere amant Irrationabilem illam, nec divinæ nec humanæ rationi consentaneam Consuetudinem, quâ introductum est, ut sceleratissimi homines, propter perpetrata maleficia in exilium s. fugam acti, tangendo rotam currus, quo Prin-

Princeps invehitur, patriæ & civitati restituantur, contra Nov. 117. c. 15. N. 37. N. 17. c. 7. ubi *Asyla non injuriam facientibus, sed passis sunt constituta.* Adde Exod. 21. v. 14.

8. Ad Subditos quæ spectant, Homagii potissimum & Vasallagii præstatione absolvuntur.

9. Homagium quippe est promissum, ut plurimum Juramento confirmatum, quod subditi præstant Imperantibus, sub quorum Imperio habitant, in Obedientiæ, Fidelitatis & Observantiæ certitudinem. *Cellar. lib. 2. Pol. c. 19. p. m. 308.* Differunt proinde Homagium s. Juramentum subjectionis & Vasallagium, s. Juramentum fidelitatis, quod Vasallus beneficii sui ratione Domino directo præstat, *gerrew / gewertig und hold zu seyn / ubi verbum subjectionis, gehorsam und gerrew / wie einem auffrichtigen Untertanen gebühret / &c. omittitur. Schütz, Vol. 2. disp. 1. th. 3. lit. c. Liebenth. Colleg. Pol. Exerc. 15. th. 1.*

C A P. I V.

DE EFFECTIBUS ACQUISITIONIS &c

1. Hujuscemodî Acquirendi Modis atque Eisdem Insequens merito succedunt Effectus & qñ. Fructus Acquirentib. Imp: Regib. &c. exinde redundantes.

2. Eos utique duplices; Alterum in Potestate; Alterum in Dignitate, s. ut vocant Reputatione consistere statuunt. *Braudl. lib. 3. c. 1.*

3. Potestas autem vel est *Summa*, quæ præter DE immortalis potestatem inter homines non agnoscit superiorem. *Cellar. lib. 2. Pol. c. 7. p. m. 157.* Et Huc referenda quoque *Majestas*; quæ secundum *Philosoph. 13. Pol. c. 6. est τὸ πολίτευμα τὸ πῶλεως πανταχῶς κύριον*, i.e. *Majestas est in Civitate ubique summa potestas. Ad Externum splendorem si referatur definiente Rennemann. 1. R.G. disp. 11. th. 7. Est summa absoluta potestatis dignitas & auctoritas Sacrosanctæ Reverentiæ & Obedientiæ cultu à subditis æstimanda.*

4. Nec adeò absurdè statuere *Cellarium lib. 2. cap. 7. §. 26.* arbitror, quando *Majestatem* totum potestativum, i.e. ex variis potestativis

restatibus aggregatum esse asserit, partesque illius dicit variis in rebus potestates summas, quæ alias Regalia vel Jura potius Majestatis vocitantur. Sunt etenim Regalia Jura, quæ ad tuendam Majestatem Ei qui Reip. præest competunt vel Jure proprio vel Jure concessio. Regalia namque ipsi Majestati inseparabiliter cohærent, Indeque ii, qui Regalia ex Concessione superioris habent, *Exercitium potius quam ipsum Jus possident*, quippe cum nec omnia salvo Majestatis Jure concedi possunt. Hinc distinctio illa inter Regalia Reservata & Communicata. N. A. de Anno 1567. daburch dann / ibi zu unser Kånserlichen hohheit und Reservaten. Vid. Dan. Ott, cap. II. Sed redimus ad distinctionem nostram, quæ dicta nobis fuit Potestas, vel Summa, de qua hætenus vel

5. Inferior, quæ à superiore dependet atque Est vel

6. Universalis, ut superioritas territorialis, Jus ac potestas summi post Imperatorem Imperii competens, quæ per universum se diffundit territorium, & fundatam habet intentionem ratione omnium actuum Juris Territorialis. Schutz. d. 6. th. 5. Vid. Reinking, d. R. S. E. lib. 1. Cl. 5. Cap. 3. n. 3. vel

7. Specialis s. Particularis, aut Jurisdictio, quæ inter certas tantum partes territorii & intra certa quædam Jura territorialia, non penes unum consistentia, constringitur & concluditur. Schutz l. c. th. 6. Ita alius potest habere. Das Landgericht / Alius das Erbgericht Alius das Forstrecht Jurisdictionem Forestalem, ad quam pertinet Bannus ferinus, die Wildbahn / Schonb, lib. 5. Pol. c. 19. & c.

8. Jurisdictio aliàs strictè sic dicta est Juris reddendi potestas, vel secundum Wesenb. π. ff. ad h. t. n. 3. lit. c. est publica cognoscendæ de Causis potestas, s. notio & definitio Causarum, quam Magistratus ex ordinario officii sui Jure atque munere habet, exercet & mandat.

9. Alterum Effectum qui Acquisita Regna & c. subsequitur diximus consistere in Dignitate s. Reputatione. Cujus utique Cui-libet Principi summa habenda venit ratio. Autoritate quippe & Existimatione firma subsistunt & conservantur Imperia. Mox ubi eam perdere cœperunt, ipsa labi incipiunt, nec ulla tanta est potentia, quæ ea firmet ac sustentet, haud aliter ac coronata Ea Columna Saavedriana Existimatione mixta, quæ seipsam quid sustentat suò librata pondere, si in alterutram vero inclinet partem, mox corrui, idque

idque tanto celerius, quò graviore fuerit pondere. *Saavedr. Symb. Pol. 31. p. m. 238. & seqq.* Nihil enim magis infestum est Principi, quam contemptus, unde Proverb. *Herren können wol Schaden aber keinen Schimpff leiden.* Hanc Reputationem probè observârunt Germaniæ Legati, cum in Pompeji Theatrò inter Senatores affidere, cernerent Legatos Nationum, quæ fortitudine animi & constanti cum Romanis amicitia alias antecellerent dixerunt *nullos mortalium armis aut fide ante Germanos esse*, & inter eosd. Senatores sessum acceperunt. Quod comiter à visentib. exceptum, quasi impetus antiqui & bona æmulatione. *Tac. l. 13. Annal. Saavedr. S. P. 33. p. m. 266.*

10. Præminentiam quidem, præcedentiam & primas Imperatori nostro Principes omnes universi orbis Christiani omni jure cedere debent, *Arnif. de Jur. Majest. lib. 1. c. 4. n. 1. Liebent. Colleg. Pol. Exerc. 7. th. 21.* De præcedentiâ vero & Prærogativâ Sessionis inter Principes & Status nostri Imperii observandâ multa hinc inde passim ap. Autores reperire est, mihi arridet, quod *Hieronym. Aventin. ad Ord. Com. Ratib. Anno 1595. scripsit.*

O Proceres, Proceres, dum quâ quis sede sedere

Debeat, inter vos rixæ miscentur & iræ.

Ne vestras sedes, & ne charissima quæque

Eripiat vobis, crudelis Turca, cavete &c. Vid Schütz. d. 10. th. 14. lit. c. Linn. lib. 4. c. 9. n. 54. & per tot. Tom. 4. & 5. Addit. ad h. l.

II. Hactenus Originem & Constitutionem S. S. Imperii nostri Romano-Germanici, ut & Modos Acquirendi, eosque insequentia unâ cum Effectibus pro virili parte pertractavimus, nunc & Ratio Temporis, & Series Instituti postulare videtur, uti ad Tertiam Idæ nostræ Sectionem, sc. Administrationem pertexendam progrediamur.

S E C T, III.

C A P. I.

De Rom. Imperii &c. Administratione.

1. Quod si prudentissimam & coram omni Antiquitate test.

C

Thuan.

Thuan. l. 2. Hist. in Descript. Germ. incomparabilem Imperii nostri Romano-Germanici Administrationem penitus inspiciam, temperare mihi non possum, quominus subinde Ipsius, quam supra attigimus, cum Corpore humano recurat Comparatio. Est etenim Imperator, Sunt Principes, Existunt Magistratus in Imperio nostro Romano-Germanico. Ajuvant Consiliarii & Equestris ordinis Viri. Fulciunt & operas præbent Mercatores, Agricola & Opifices. Caput est Imperator, & post eum certò respectu Principes & Magistratus. Oculi quibus Prævident & Provident. Saavedr. S. P. 55. sunt Consiliarii, quos Regum Persiæ oculos & aures vocitat Xenophon l. Cyr. Pæd. Pectus ac Robur in ordine Nobilium & Militum consistunt, manus ac pedes Mercatores, Agricola & Opifices repræsentant. Quid quæso hæc dispositione potest esse concinnius, quid ad veterem propriamque Germanorum virtutem accommodatius? Vid. etiam Germ. Tract. Werneri de Politicâ comparatâ cum Corpore humano. Verum enim vero, ut ne mysticâ Ejus dulcedine ab Instituto meo æquo longius abripi me patiar, missâ eâ, ob meliorem tam Ipsum cognitionem ad Ipsam Administrationem exponendam, priusquam penetrem, pauca de Subiecto & Adjunctis Ejusd. prælibaturus sum.

2. *Subiectum autem Illius Constituo Imperantes de quib. superius nobis vitum est; Adjuncta vero Consideramus 1. vel ut Personas Administrationem Coadjuvantes, easque vel Principales & vel Ordinariè, quemadmodum apud Imperatorem Electores in Causis gravissimis, vel Extraordinariè, ubi Imperatori adjungi solet Rex Romanorum, de quò supra, Episcopo vivo Coadjutor. c. grand. 2. de suppl. negl. præl. in 6. ut Eid. cooperetur in omnibus quæ ad salutem pertinent animarum c. inter cetera 15. x. de off. jud. ordin. Schütz. disp. 7. th. 2. Electori Tutor Administrator, Proximus Agnatus, qui, si Princeps Elector octodecim statutos annos nondum expleverit, tutelam & Electuræ administrationem subit. per text. in c. 7. A. B. das alsdann der etliche dessen Vormund und Administrator sein sol. Modo nec iple Minorennis sit l. si. C. de legit. tut. Vid. Schütz. l. c. Buxtorff. Dis. ad A. B. d. c. th. 86. vel Minus Principales Juvantes Consilio, Legationibus, Obsequio, quales sunt Consiliarii, qui definiuntur mihi Personæ Publicæ habentes facultatem deliberandi de iis, quæ publicam, attinent*

attinent salutem. Horum virtutes Arist. ut Alex. M. exprimeret cum oculis eos comparabat. Vid. Saavedr. S. P. 55. p. m. 419 & seqq. Aut Legati, quos definitio Personas Publicas cum Sacratione privilegio missas ab eo, qui legandi potestatem habet ad Remp. exteram pro expediendis utilitatib. publicis. vel Legatus commode sic definiti potest: quod sit Administer publicæ rei conficiendæ ab eo qui potestatem legandi habet, ad sui similem sine Imperio solenniter missus salutis gratiâ. Vid. Diss. Nobiliss. Dn. Præf De Legato 1664. Lips. hab. θ. 3. Legati Electorum quò sedeant loco in Comitibus Vid. Limn. lib. 9, c. 1. n. 435. lib. 4. c. 9. n. 55. seqq. Sive *Officiales vel Ministri Aulici*, quorum operâ Princeps pro diversis Aulæ negotiis expediendis incertâ quâdam functione utitur, hique utinam statuarum Saavedr. S. P. 53. p. m. 435. absque manibus ad capita viarum in horto dispositarum, *Quæ custodiunt, non carpunt*, consimiles essent; tunc sanè magis secura forent æraria publica, meliorque passim esset gubernandi ratio.

3. Vel II. *Ut Parentes*, sub quorum nomine veniunt omnes, qui in Repub. sub alicujus Imperio vivunt, uti sunt *Peregrini, Incolæ*. (quò referuntur etiam *Judæi & Tributarii*) & *Subditi strictè ita dicti*. sub quorum numero iterum

4. Alii sunt *Ecclesiastici*, qui licet ratione doctrinæ, quam tradunt, Soli D E O obedire teneantur; personæ tamen ratione Seculari potestati sunt obstricti, *Cellar. lib. 2. Pol. c. 19. §. 22.*

2. Alii *Seculares*, qui rursus sunt vel *Nobiles s. Eminentioris Conditionis*, vel *Minus Nobiles s. Inferioris Conditionis*.

6. *Nobilium tres gradus* constituit Schönb. lib. 3. Pol. c. 39. In primò collocat eos, qui & suâ & Majorum virtute nobiles sunt, armis vel literis Claritatem adepti. In secundò gradu qui tantum suâ virtute sunt Nobiles, accedente beneficiò Principis, Nobilitatis Jura concedentis. Tertio loco ponit, qui tantum Majorum crepant imagines, & *Alienis Spoliis* seu Truncus ille Saavedr. S. P. 17. p. 126. Trophæis onustus, superbiunt propriæ virtutis egentes. Vid. *Tract. Aur. Perr. Calefati de Equestri Dignitate*, Perr. Frid. *Conclus. de Nobilitate Civili. De Nobilitate Civili s. Politicâ, Equitib. Torneamentis & Insignibus. penitiss. tractantem* vid. *Limn. lib. 6. per tot. & Addit. Tom. 4. & 5.*

7. Ad hos porro referuntur *Literati*, qui rursus in suos distinctos gradus secundum prerogativam facultatum distribuuntur. Primum locum occupant *Theologiae Doctores*, secundum *Jcti*, s. legum humanarum Antistites, Sacerdotes & Antecessores. Tertium *Medici*. Quartum *Philosophi*. *Liebenh. Colleg. Pol. Exerc. 15. th 7.*

8. His succedunt *Milites*, qui victum suum ex Ministeriis bellicis quaeritant.

9. *Minus Nobilium s. Inferioris Conditionis* Subditorum, rursus Alii sunt *Superiores*, ut Typographi, Pharmacopæi, Mercatores praestantiores &c. *Minus Inferiores*, veluti Piskores, Sartores, Sutores, Agricolaë &c. *Vid. Liebenh. l. c. & Schönb. l. 3. à Cap. 39. usq; ad Calcem.*

10. Dispersi etiam solent Subditi in *Collegia, Corpora & Universitates*. *Arnif. Doctr. Pol. cap. 10. p. m. 363. Liebenh. c. l. th. 17. Schönb. l. 1. c. 11. Collegium* est legitima trium ad minimum pluriumve personarum Eiusd. conditionis & potestatis Consociatio. *l. 137. ff. d. v. 8. & L. Neratius 85. d. 2. Schönb. l. c.* Inconsulto verò Magistratu habere non licet. *Vid. Schütz. d. 6. th. 21. lit. e.* *Corpus* verò plurium Collegiorum conjunctio est. Dicitur & *Cætus, Conventus, Sodalitas, Tribus*. *Schönb. ibid. De variis universitatum Speciebus vid. Henric. Bruning.*

11. Non cuivis Magistratui Judæos recipere permissum est, sed Jure Regalium ad Principes & Status aliosve translatum, vel quibus specialiter id indultum. Si verò ab aliis recipiantur, qui hæc Jura non possident, Securitate publicâ nõ gaudent. *Policey Ordnung zu Francffurt de 40. 1577. sub tit. von Jüden und ihren Wucher. ibi da aber jemand &c. Reinking. lib. 2. Cl. 3. n. 15. & 16.*

C A P. II.

DE ADMINISTRATIONE & IN SPECIE

DE RELIGIOSA.

1. Posteaquam *Bonæ Administrationis Adjuncta*, quæ sunt & a Personis vel Consilio, vel Legationibus, vel Obsequio Remp. juvanti-

vantibus, & Parentibus s. Subditis consideravimus, *Ipsa nunc Administratio* perpendenda succedit.

2. Quæ in duplici præcipuè differentia ponitur. Est enim vel Religiosa, vel Politica.

3. Religiosa constituitur vel *Instituendis sacris, vel Conservandis.*

4. In *Instituendis Sacris* spectantur vel *Ipsæ Cultus, vel Personæ Cultui deservientes.*

5. *Institutio Cultus desinente Lampad. d. R. R. G. part. 3. Cap. 11. p. m. 160.* est veneratio divini Numinis certis legibus ceremonisque facta ordinatio, ac usu cum legitimo & puro ministerio verbi & administratione Sacramentorum concurrit. *Aliam Definitionem vid. ap. Schütz. Vol. 2. Disp. 14. th. 4. lit. B.*

6. Cujus Curam & Potestatem non antiquis solum Imperatoribus competiisse; verum etiam Principes omnes Christianos, antequam Imperium invalisset Papismus, Pontifices fuisse maximos, & Pontificialem vestem à Pontificum accepisse Collegiò constat. *Hippol. à Lapid. De Rat. status Part. 1. Cap. 8. Vid. quoque Goldast. in Dedicat. ad Jacob. Reg. Angl. tom. 3. Constit. Imp.*

7. Hodie verò post Pacem Passaviensem & Pacificationem Religionis, postquam Pontificatus hic, & Romano Præsuli & Imperatori planè abrogatus & præcisus est, Ecclesiastica Jura post liminiò ad Principes & Status Augustanæ Confess. addictos Jure territorii redierunt. *Arnold. Engelbrecht de Jurud. Imp. th. 130. Hippolitus à Lapid. ibid. l. c. Schütz. vol. 2. disp. 14. th. 4. lit. d. Reinking. lib. 3. Cl. 1. c. 10. n. 1. 2. Vide Instr. Pac. Cesar. Suec. §. 30. 31. ubi additur, quod hæc omnia semper & ubique observentur, eoque, donec de Religione Christianâ vel universaliter, vel inter Status immediatos, eorumque Subditos mutuò consensu aliter erit conventum, nec quisquam à quòcunque ullâ ratione, aut viâ turbetur. Adde S. Mehr ermeldtes 157. R. A. de 1654.*

8. Institutionem ordinandi sequitur *Constitutio Personarum Cultui inservientium*, quæ quidem nihil sunt aliud, quam Legitimi Ecclesiæ Ministri, s. Legati DEI & dispensatores Mysteriorum ejus *1. Cor. 4. v. 1.*

9. Constituuntur autem vel *Mediatè, vel Immediatè.* Hos Theologi *ἱερωσύνης* appellant, nec à nobis hodiè expectandi veniunt,

antur, postquam Cause cessant Impulsivæ, formaque alia ab Aposto-
lis in Novo Fœdere indicta est. *Ad Tim. 3. v. 2. ad Tit. 1. v. 6. Vid. Hieron. Weller. ad d. c. 1. Timoth. 3. & Jusè Gratianum in decreto à D. 23. usque 50. Illi vero sunt, qui per ordinaria media à DEO constituta ad ministerium convocantur. Vid. Schütz. vol. 2. Disp. 14. lit. b.*

10. Quod quinque potissimum modis *Nominatione, Præsentatione, Electione, Confirmatione & Ordinatione* expediri solet. *Vid. Lampad. l. c. Cap. 11. n. 31. & seqq. Laurent. Ohm. Tract. de Jure Episcop. th. 16. lit. e. & f.*

11. Huc referre possumus *Jus Patronatus*, quod est definitore *Lancell. in Inst. h. t.* Potestas præsentandi ad beneficium vacans, Et esse potest vel penes unum vel plures, dummodo hi in præsentando omnes, vel major pars conveniunt. *c. 3. x. h. t. tamen si Patroni inter se pacisci queant, ut alternis vicibus singuli præsentent. Clement. 2. de Jure patron. Job. Hensler. Disp. de Cura Magistratus th. 31.*

12. Sciendum autem Separatum *Jus* continere à *Jure Patronatus Advocatiam Ecclesiasticam*, quæ nihil aliud est, quam *Jus* defensionis & protectionis Ecclesiarum cum aliquâ Jurisdictione conjunctum, & inspectione administrationis *Oeconomicæ*. *Reinking. lib. 3. Cl. 1. c. 9. n. 75.*

13. Proinde cum Scriptum sit de Ecclesiâ: *Suges lac gentium & de mammilla Regum lactaberis. Esu. cap. 60. v. 16. Ecclesiast. c. 7. v. 33. & 34.* Dignus siquidem est operarius mercede suâ, *2. ad Timoth. c. 5. v. 18.* & qui Altari servit, sustentari deber ab eo, inquit Apollolus, factum est, ut Pii Ecclesiam Bonis quibusd. liberali manu adauxerint, unde alimenta Ministris suppeditarent.

14. Bona autem illa, sive sint *merè Ecclesiastica* Divino cultui destinata, sive *Profana ab Ecclesiâ possessa*, speciali provisione ab Exactionibus & Tributis defenduntur, *l. 22. Cod. de S. S. Ecclesius cum similib.* Item usu & promiscuo hominum commercio exempta sunt, ac alienari prohibentur, *l. jubemus 14. cum auth. seq. Cod. de S. S. Eccles. Job. Brunemann. Commentar. ad h. l. nisi certis quibusdam casibus & causis. Vid. Reinking. lib. 3. Cl. 3. cap. 2. n. 2. & seqq. Schonb. lib. 4. c. 2. Laurent. Ohm. d. l. th. 7. lit. e. & f. Henric. Bruning. de var. univers. Speciebus th. 83. Schütz. Volum. 2. disp. ult. th. ult.*

15. *Finitimæ* hujusm, Bonis *Præbendæ*, quæ sunt *Jus* quod-
dam

dam percipiendi prouentus Ecclesiasticos, percipienti tanquam unū ex collegio competens. *Theobald. Hæning. in Centur. Canon. De Dignitatibus Variisque Tit. Ecclesiast. Conclus. 1. Th. 2.*

16. A quā Jus quoddam diversum ac distinctum est *Canoniam*, originem habens ex Electione alicujus in *Canonicum & Fratrem*, vel etiam collatione, Pontificis provisione, aliisque Juris titulis honestis & licitis. Tribuens eō modo receptis proprium locum standi (ceu ut loquimur stallum) in chorō, vocem in Capitulo, aliaque Collegii commoda, & rerum potestatem plenariam, quarum usus Canonici est communis. *Hæning. c. 1. th. 5. & 6.* Præbenda est jus jam existens percipiendorum fructuum: *Canonicatus* verò seu *Canoniam* est tantum Jus potentiale, unde *Canoniam* sine Præbendâ potest: Præbenda sine *Canoniam* consistere non potest: *interpp. in c. dilectus 19. Extra de præbend. Lampad. Part. 3. cap. u. n. 45.*

17. Hic notandum, quod *Ecclesia Cathedralis* dicatur, in quâ Episcopus ipse cum Collegio s. Capitulo residet, vulgò *Domsstift / Domsirch / Hohe Stiff* ad differentiam *Ecclesie Collegiate* *Collegiat Kirch* oder *Stiff* / & *Parochialis Pfarre Kirch*. *Laur. Ohm. Tract. de Jur. Episc. th. 17. lit. r.*

18. Post instituta igitur Sacra, quid aliud Magistratui incumbit, quam legitima Doctrinæ & veri Cultus Conservatio? quæ videlicet in salubri Ovium Ecclesiæ pascuo & repellendis Lupis consistit. *Actor. 10. v. 28.*

19. Ad cujus verò legitimam consecutionem præprimis requiri censemus *Curam literariam*, h. e. *Scholarum fundationem & Constitutionem*. Quippe *ἐκ τῶν παιδῶν οἱ κοινῶν ζῶντες τῆς πολιτείας*, i. e. Ex pueris fiunt Magistratus. *Arist. 1. Pol. c. 13.* Ex pueris participes & focii sunt Reipub. *Vid. Arist. 7. Pol. c. 15.* Unde pessime audiunt Megareses, quod inertia sua juventutem neglexerint. *Alian. lib. 12. Piccol. 10. Phil. Mor. c. 30. Keckerm. in System. Polit. c. 9. p. 191.* Sunt etenim illæ Religionis & virtutis nutrices, sunt linguarum & artium officinæ, sunt arteriæ in Ecclesiam orthodoxam Religionem, in Rempub. Pacem & Concordiam diffundentes. *Cas. in Sphæ. c. 11.* Quid? quod sunt Iptæ (quod *Encomium Celebratis. Ritterhus. in Præfat. Comment. ad libr. 1. Salviani Academiae tribuit*) nihil aliud, quam Sapientiæ arces, templa veritatis, scientiarum thesauri, omnium

omnium liberalium artium mercatus, prudentiæ ac humanitatis palestra, amicitia & humanarum virtutum officina, Civilium instrumentorum armamentaria, paradisi, admirandarum animi voluptatum, fontes omnis super terram felicitatis, fin. autem & auror. quædam & communes omnium salutis prænunciæ. *Limn. lib. 8. c. 1. n. 81.*

20. Scholæ autem dividuntur in *Particulares* s. *Triviales*, & *Universales*, s. *Academias*.

21. *Scholæ Triviales* quilibet Magistratus in suâ Provinciâ ordinare & debet & potest.

22. *Scholæ Universales* verò s. *Academia* soliq. Imp. Autoritate & potestate eriguntur, confirmantur. (si ab aliis dotentur aut ædificentur) *Job. Hensler. Diss. de Curâ Magistrat. lib. 44.* describuntur à Summo Principe privilegiata docentium & discipulorum Collegia, ad hoc, ut certò in locò artes liberales publicè tradere & addiscere, atque Eruditibus honorù aliquot titulos & gradus conferre liceat, utrumque publicam in utilitatem, atq; Supremi Numinis honorem. *Limn. lib. 8. cap. 1. n. 24. & capp. seqq. Tom. 4. & 5. Addit. ad h. l.*

23. Porro ad Conservationem Religionis, ad arcendos lupos, ad repellendos hæreticos & perversores divini verbi necessitas quandoque exigit *Conciliorum* (scil. *Generalium, Nationalium & Colloquiorum*) *Convocationem*, in quibus de vera Religione, ex verò D E I verbo decreta fiant & constituentur *Dan. Ott. Cap. 14. p. m. 743.*

24. Quò pertinere etiam duco *consistoria*, quæ Nobiliss. Dn. Præses in *Dissert. sua de Orig. Consistor.* definit: quod sint Judicia Ecclesiastica Magistratus territorialis, Constantia Viris Theologis & Politicis ad cognoscendum super Causis & merè & mixtè Spiritualibus instituta, ut omnia piè, honestè, decenter, ordine, sine scandalò & pacificè in Ecclesiâ fiant. Aliam Breviorem & Brevissimam Definitionem vide sis apud Eundem ibid. Nobis ad ulteriora decurrere animus est.

C A P. III.

DE ADMINISTRATIONE POLITICA TOGATA.

1. Quemadmodum duo sunt Reipub. tempora, *Belli & Pa-*
ci,

tu; Ita Imperatoriam Majestatem, non solum armis decoratam, sed etiam legibus oportet esse armatam: ut utrumq; tempus & Bellorum & Pacis recte possit gubernari. *Sacratiss. Imp. Just. in pr. proem Inst.* Unde igitur duplex Imperantium officium emergit, quorum alterum in armis, alterum in legibus positum est. *Giphan. ad l. c. Illud vocant Administrationem Imperii Sagatam; Hoc Togatam.*

2. De Sagata interius agemus. Togata versatur vel circa Res Aut Bona Imperii, Aut Circa Negotia.

3. Bona Imperii communiter distinguere solent in *Primaria* & *Secundaria*.

4. *Primariorum* rursus Alia dicunt esse *Fiscalia*, Alia *Patrimonialia*.

5. Inter *Fiscalia*, quæ ex Casualibus percipiuntur redditibus, & in thesaurum fiscalem deferuntur, ad communemque Principis ac Reipub. negotiorum utilitatem à Principe administrantur, *Tholosan. lib. 3. de Repub. c. 2. n. 10.* veniunt Vacantia, Erblose Güter, Damnatorum & Proscriptorum, Crimen Majestatis committentium, indignis relicta, incestum committentium Bona &c. Argentariæ, Salinarum redditus. *Vide Schütz Vol. 1. Disp. 6. th. 19. Dan. Ott. cap. 11. Jacob. Nimmer. Tract. de Regalib. th. 7. Decimæ. Vid Reinking. lib. 3. Cl. 1. cap. 8. Tract. peculiar. Petr. Rebuff edit. Colon. Agripp. 1572. in octavo, Collectæ, Vestigalia, Et tandem in genere omnes Causæ & Casus, qui vigore Cæsaræ Majestatis & Imperii Juris communis, Constitutionum & Ordinationum ad Fiscum Imperialem spectant. Schütz. Vol. 2. Disp. 9. th. 1. lit. c.*

6. Quorum singula hoc loci pertractare non vacat, quare B. Lectore ad prædict. Autores ablegatò, nobis impræsentiarum temporis lucrandi gratiâ frequentiora saltem & potiora exiis, ut sunt *Collectæ & Vestigalia*, attigisse sufficet.

7. *Collectæ* autem vel in pecunia numerata consistunt, vel in aliis rebus, ac quandoque in hominibus, atque ita pacis bellive tempora spectant. *Limn. lib. 4. c. 7. n. 58. & seqq.* Exque dicuntur vel *Ordinarie*, vel *Extraordinarie*.

8. *Ordinarie* dicuntur, quæ à Lege certam sive quotannis, sive Casu determinato emergente recurrentem statutam, sive regularem habent præstationem, verb. gr. *Der Anschlag des Römierzugs*

D

darin

darin ein jeder Stand eine gewisse Anzahl Völcker zu Ross und Fuß zu halten verpflichtet Juxta & Contributio zu Unterhaltung des Cammergerichtes. *Limn. l. c. n. 61. 62.*

9. *Extraordinarie*, quæ extra ordinem imponuntur, auctoritate Imperatoris propter imminentem necessitatem. Cujusmodi videntur esse hodie Contributiones sive Collectæ Turcicæ Die gemeine Türckensteuer zum Türckenkriege. *Limn. ibid. & seqq. Vid. Ad dit. tom. 4. ad h. l.*

10. Hæ autem non à solo Imperatore, sed cum Consensu Statuum Imperii indicuntur *R. A.* zu Worms 1495. und zu Augspurg Anno 1500. Item zu Cöln Anno 1512. §. Vnd damit die Mäßigung &c. *Vid. Ott. Cap. II. p. m. 445. De Contributionibus hodie ut plurimum in Germaniâ usitatis vid. Dissert. Theoric. Pract. Caspar. Glockens Jcti Tom. 1. Basil. disp. 4. p. m. 263.*

11. *Vestigalia* quæ vulgò *Telonia* dicuntur, sunt nihil aliud, quam reditus publici, qui ratione mercium importandarum & exportandarum, invehendarum & avehendarum, aut eorum quæ circa merces sunt penduntur. *Collar. Tab. Pol. 13.*

12. Jus & Potestas nova *Vestigalia* instituendi, vel jam instituta augendi in Imperiò nostro penes Imperatorem & Electores est. *Capitul. Ferdinand. III. Art. XX.* Wir sollen und wollen auch &c. *Vid. Dan. Ott. Cap. II. p. m. 431.*

13. *Patrimonialia* sunt Res Imperatoris aliorumque Principum propriæ, ut Bona à Parentibus relicta, vulgò *Erb Rönigreich* / *Erb Fürstenthum* und *Lande* / ut munera & dona &c. Quo pertinent etiam *Domania Taffel Güter*. Illa intellige *Fiscalia*, interdum dicuntur *Patrimonium Sacrum*; Hæc nimir. *Patrimonialia*, *Patrimonium Privatam* & *Res privata*. *Limn. lib. 2. cap. 10. ex Giphano. ad § The-saurus vers. in Casaris loco Inst. de Rer. Divis.*

14. *Secundaria* iterum vel *Communitatem* respicere, vel ad *Privatorum Augmentum* pertinere dicuntur.

15. Ad *Communitatem* spectantia referuntur *Compascuæ*, s. *Communia* vulgò *Koppel Waide* / quando Vicini ex jure quòdam familiaritatis & amicitie sua sibi invicem pecora in agris & territoriis suis compascere permittunt.

16. Ad *Privatorum quæ utilitatem* conferunt, haud postremo facere

facere censentur *Artificia & Commercia*, eorumque *Institutio & Promotio*, ne scilicet Potentiores Ipsorum Commoda ad se attrahendo, plebejos & inferiores negotiatores planè opprimant. Id quod maxime etiam averfatur Theodof. Imp. ap Zonar. tom. 3. ad uxorem. Cum me Deus Imperatorem, inquit, designarit, tu me Mercatorem facere contendis. Scito autem Mercaturam privatim hominibus esse concessam, ut eum toleranda vitæ modum habeant: quod si nos præter Imperii opes etiam Mercaturæ emolumentum interceperimus, undenam Subditi victum comparabunt? *Limn. lib. 6. c. 5. n. 76.*

17. Exinde promanant *Nundinæ & Monopolia*.

18. *Nundinæ* à nono dictæ die, quasi *Novendinæ*, quod eò celebratæ fuerint, sunt *Mercatus*, qui habentur incolarum & mercatorum res suas frequenti concursu deferentium causa. *Schönb. lib. 4. Pol. cap. 31.* Atque sunt vel *Universales* s. *Sollemiores*, vel *Particulares* s. *Vulgares*. *Universalium* s. *Sollemiorum* *Institutio* *Privilegio* absque *Imperatorio* celebrari non potest. *L. un. C. de nundin. & Mercat. Add. tit. D. de Nundinis*, ubi l. 1. dicitur, quod *Nundinæ* impetratæ à Principe non utendo, decennii tempore amittantur. *Particulares* verò & *Vulgares*, *Jahrmärkte* / *Wochenmärkte* liberè *Territorii* Domino erigere licet, etiamsi vicinis Proceribus incommodæ & dispendiosæ sint. *arg. l. 9. de Servitut. l. 1. §. 12. ff. de aqua & aqua pluvia arcenda. Limn. lib. 4. c. 8. n. 302. Schütz. disp. 6. th. 21. lit. g. ubi Limn. arguit, quod Particularium Jahrmärkte (distin. Wochenmärkte) liberam Dominis territoriorum tribuat erectionem. Cui tamen responderi Limn. Addit. Tom. 4. ad h. l.*

19. *Stapula & Merces loci* *Standgeld* / an legitimè exigi possit, *Vid. Jacob. Nimmer. Tract. de Regalib. th. 5. lit. 9. Wehner in Observ. Pract. in voc. Staffelrecht.*

20. *Monopolia* (*Germ. Firkauß*) contingunt vel *sola conspiratione privatorum*, de compacto id agentium, ut res supra pretium id quod summum nunc est in communi pretio vendatur, aut vi, aut fraude impediendum, ne major copia importetur, aut ideò merces coëmentium, ut vendant pretiò, quod tempore venditionis iniquum sit. *Hug. Grot. de J. B. P. lib. 2. cap. 12. §. 16. p. m. 214. & 219. Hoc casu omninò sunt prohibita & ad breves Gyaras orci que portas releganda Vid. Schütz. Disp. 4. th. n. lit. B. & Vol. 2. d. 9. th. 8. lit.*

A & B & ff. C. de Monopol. & Hug. Grot. in Flor. Sparf. ad Jus Justin p. 344. Vel ex Privilegio Principis, qui ex causa publicæ utilitatis & necessitatis quandoque uni, vel pluribus permittit solis commercium de re aliquâ instituire. Cujusmodi licite fieri posse probat Hug. Gros. d. l. exemplis Josephi Vice Regis in Ægypto, & Alexandrinorum. Indicarum & Æthiopicarum mercium *μονοπωλείας* (Strabonis locutione) sub Romanis habentium. Aristoteles in hoc sensu vocat *ἡ νόμιμα π χρεματισμῶ* & allegat Thaleris Milcsii exemplum, ubi rem proventum *Olearum* prævidentis, & omnia vasa coëmentis, & suo exemplo docentis, possibile & Philosophis discere, modò vellent. *Pol. c. ii. Addit. in fin. χρησιμον δὲ γινώσκων πάντα καὶ τῆς πολιτικῆς.*

21. Succedunt his *Artificia* s. *Opificia* exinde meritò dicta, quod multiplici usu instrumentorum & suppellectilis, adeoque & lucri & questus inde redundantis Civitati & opem ferant & opes suâ operâ & opere. *Borniv. de rer. suffic. c. 2. Schütz. Vol. 2. disp. 9. part. 2. th. 9. lit. a.* Hæc autem, eorumque utilitatem & necessitatem hîc recensere cum nec tem pus, nec charta suppetat, hæud injuria cum *Cic. lib. 2. offic.* Quid numerem artium multitudinem, sine quibus vita omnino esse nō potest, quis victor aut cultus, & quod sine his urbs habitari aut frequentari nō possit? Hinc & legibus Imperii cautum, ne quis iis præter rationem arceatur, *Schütz. d. l.* Hinc quoque abolenda generaliter omnia illa Eorum Statuta, quæcunque contra utilitatem currunt publicam, pronunciat *Limn. lib. 4. c. 8. n. 299. Vid. & Adit. Tom. 4. adh. l.*

22. Cum autem Emptio & Venditio, quâ Commercia & Artificia ut plurimum promoventur, sine numis contrahi nequeat, *l. 1. de Contr. Empt. §. 1.* Majestati incumbit *Monetam*, utpote generaliter omnes res æstimantem *l. 42. in fin. de fidejuss.* cudendam permittere, *Materiam* determinare, *Valorem* constituere & mutare, *figuram certam* imprimere. ubi notandum

23. I. In Repub. nostra Romano - Germanicâ Jus sive Potestatem illam *Monetæ* cudendæ, *Die Münzgerechtigkeit* ut penes Imperatorem & Imperii Status esse communiter *test. Arnif. l. 2. Releß. Pol. c. 6. S. 5. n. 133. Buxtorff. ad A. B. Cap. 10. th. 99.* Electores tamen præ ceteris Statibus jus habere cudendi *Monetam* auream & argenteam. *Limn. lib. 3. Cap. 2. n. 53.*

24. 2. Mo-

24. 2. *Monete Materiam*, quæ pro ratione diversarum gen-
tium varia esse potest, potissimum apud nos esse Aurum, Argentum
& Æs.

25. 3. *Valorem s. Pondus* esse certam numarii metalli quan-
tatem, publica lege definitam; cuique numo attributam. *Bocer.
de Jur. monet. cap. 2. n. 44. Dan. Ott. c. 11. p. m. 436.*

26. 4. *Figuram sive Formam* ab initio esse impressam, ut à
ponderandi molestiâ liberaret *Arist. 1. Pol. 9.* Quæ itidem varia esse
potest. *Vid. Cellar. Pol. Succinct. lib. 2. Cap. 5.* Tantum de Rebus sive
Bonis Imperii.

27. Post Ea Consideranda sese offerunt *Negotia Ejusd.* In qui-
bus ritè excutiendis probè dispiciamus oportet.

28. 1. *Quomodo & per quemnam expediri soleant.* Expediun-
tur vero præcipue per *Conventus s. Comitias*, à coeundo, vel potius, ut
veteres volebant, à Comeundo dicta, quod populus his coire,
& in unum locum convenire soleret, *Limn. lib. 9. c. 1. n. 8. Dan. Ott.
c. 13. p. m. 476. Schönb. lib. 4. c. 33.*

29. Eaque vel *Generalia*, ut sunt *Conventus Cæsaris* atque
Ordinum Imperii ab Ipso cum *Electorum* consensu indicti ad Ipsius
Imperii utilitatem *Ein Reichstag/oder gemeine Reichs Versammlung/
Limn. lib. 9. c. 1. n. 13. Dan. Ott. c. 13. p. m. 476. Schönb. lib. 4. c. 33.*

30. Vel *Specialia s. Particularia*, ad quæ autoritate Legis Pu-
blicæ non omnes Imperii vocantur, aut comparent Status, sed aliqui
tantum ex iisd, *Limn. l. c. n. 227.*

31. Et Horum quatuor indigitantur species: Sunt enim vel 1.
Electorum, tum ad eligendum Regem Romanorum in Imperatorem
promovendum, tum alias ob causas extra ordinem indicta. *Ita
dicuntur ein Wahltag/Hæc ein Churfürstentag.*

32. Vel 2. *Deputatorum ein Deputation Tag*/ primum institu-
ta August. Anno 1555. & vice vel nomine Imperatoris ab Electore
Moguntino, efflagitante illud Imperii utilitate vel necessitate, aut in-
gruente negotiorum mole, quæ in Publicis Imperii Comitiiis expli-
cari non potuerunt, indici solent. *Vid. Limn. d. l. n. 233. & seqq.
Schönb. ibid. Dan. Ott. p. 517. Schütz. d. 10. th. 16. lit. 2.*

33. Vel 3. *Visitatorum Camera*, De his *Vid. Ord. Camera Part. 1.*

tit. 50. Fürterumb zu mehrer Beständigkeit &c. *Limn. n. 240. Ott p. 519.*

34. Vel 4. *Circularum*, die KreisTage / indicuntur ob Causas peculiare istis Circulis: Eliguntur Duces, Eorumque Legati & Consilarii KreisObriſte / Nächst und Zugeordnete *schönb l. c. vid. Schütz. d. 8. th. 1. lit. A.* Suntque vel *Univerſales*, quando omnes Circuli conveniunt, vel *Particulares*, cum quidam vel unius saltem Circuli Status conveniunt. *Dan. Ott. l. c. p. 514. Vid. Limn. d. l. n. 241. & seqq. Addit. Tom. 4. & 5.*

35. Ab hisce Comitiiis separantur *Particular. Statuum Convenius* LandTage / ad quos privata ipsos quandoque conventio vocat atque lubentia.

36. II. Nunc expendenda occurrunt *Negotia ipsa*, quorum Alia expediuntur, aut ab Imperatore & Statibus cum suis Subditis, ut sunt.

37. I. *Legum Sanctio*, vel *Generalium*, ut *Recessuum Imperii*, *Reichs Abschiede* / qui deficiente *Bort. in Cap. 1. Jurispr. Publ. th. 5. lit. c.* sunt communis Reipub. seu Imperatoris & Statuum Sponsiones ad ipsam Administrationem spectantes *Dan. Ott. cap. 12 p. m. 461. in Comitiiis rogatae, sancitae & promulgatae.*

38. Vel *Specialium* ut sunt *Privilegia*, in unum aut paucos Cives lata, sive ad eorum commodum, sive detrimentum spectent *Becker. Synops. J. P. lib. 4. cap. 3.*

39. Eaque sunt vel *Personalia*, quae propter solam personae conditionem sunt indulta, nec ad haeredes transeunt, sed cum persona cui data sunt, simul expirant, *l. privilegia de R. J. 196. &c.*

40. Vel *Realia*, quae sunt certae alicui causae concessa, & ad quosvis successores transeunt, *l. 3. §. 1. de censib. d. l. 196. de R. J. &c. Dan. Ott. cap. 12. p. m. 464. Et ex eo nisi fallor Becker. lib. 4. cap. 3. p. m. 445.*

41. II. *Sancitarum Legum Executio*, quae consistit in *Constitutione Judiciorum* vel *Ordinariorum* Eorumque vel *Univerſalium*. ut *Judicium Spirense* s. *Camerae Imperialis*, quae est supremum Imperii Tribunal, quo apud Imperii Judices seu Assessores legitima rei controversae inter litigantes tractatio instituitur. *Dan. Ott. cap. 11. p. m. 347. ex Schönb. lib. 5. cap. 20. Institutum & legibus munitum.*
fuit

fuit à Maximil' I. Imp. communi Statuum Consiliò Anno 1495. ult. Octobr. (*alii habent 7. August.*) ut esset Supremum Justitiæ domicilium, Singulare Imperii Civium perfugium, atque adeò extremum Juris asylum, das oberste und letzte Gericht N. A. zu Augspurg Anno 1530 §. dieweil nun unser *Vid. Linn. lib. 9. cap. 2. n. 4. & seqq. per tot. Addit. Tom. 4. & 5. ad h. l.*

42. *Judicium Rothvivilense, Des Heil. Reichs Hoffgericht zu Rothweil/ Ord. Conradi Suev. Imp. (cui illud instituere placuit Anno 1147. vel secundum aliòs 1146. Rothvivilæ.) ap. Goldast. Tom. 1. der Reichsstatuten p. 6. part. 1. t. 6. Vid. Linn. d. l. c. 3. Jurisdictionem in certo tantumac limitato districtu per Suevicum, Austriacum & Rheni Circulos exercens. Vid. Schönb. lib. 5. cap. 21. Dan. Ott. cap. 11. p. m. 358.*

43. *Judicium Aulicum Imperii, Des Reichs Hoffrath Cæsareæ Majestatis Aulam ferè sequitur, & eod. loco consistit, quo Imperator Residentiam suam, ut vocant, fixit, Causasque controversas Imperii Status atinentes tractat atque examinat. A quò aliud habetur Consilium Aulicum Imperatoris, der Kaiserliche Geheimte Rath/ in quo Causæ ad Rationem Status pertinentes tractari præcipue solent. Linn. lib. 3. cap. 4. Addit. Tom. 4. Vid. Ott. cap. 11. p. m. 346.*

44. *Vel Particularium, ut sunt Cancellaria & c. Cansley/Hoff/ Land und Stadtgerichte/ quæ quilibet Elector, Princeps & alius Status in suo Electoratu, Principatu & Territorio erigere & exercere potest. Braudl. lib. 7. cap. 9. n. 15. In Electoratu & Ducatibus Saxonix nota sunt Dicasteria Provincialia Hoffgerichte/ quorum unum & in Incolya Salanâ cluit, & ex Præside & septem Assessoribus constat, atque à Scabinatu Schöpfensstul ejus loci multum differt. test. Cellar. lib. 2. Pol. Succinck. c. 9. §. 17.*

45. *Quo pertinent etiam Austregæ Aufträge/ Judicia, in quibus ex Ordinationum privilegiis quorundam Ordinum & immediatorum Imperii Statuum conventorum negotia & lites modo & forma inibi præscripta discutiuntur & deciduntur, daß alda die Sachen rechtlichen aufgetragen werden. Vid. Them. Synopt. Frid. Lentii de Privileg. Immed. S. R. J. Procerum Instantius th. 2. per tot. Caspar. Ziegler. in suis Concl. ad Aur. Prax. Nicol. Calvoll. §. Austregæ n. 5. Schütz. vol. 2. disp. 3. per tot. Linn. lib. 9. cap. ult. Reinking. lib. 2. Cl. 2. c. 16. & c.*

46. Vel

46. Vel II. *Extraordinariorum*, videl. per *Pignorationes* ex Turbatione ejus rei vel Juris, cujus possessionem vel quasi ad nos pertinere asserimus, *Vid. Schütz. Vol. 2. disp. 5.* hæque tantum inter *Immediatos Imperii* locum habent, ac differunt proinde

47. I. A *Repressaliis*, inter alias etiam personas obtinentibus, quas *Limu. lib. 4. c. 8. n. 305.* describit per Manus injectionem, quæ nobis conceditur personas, vel bona earum apprehendere & detinere, quæ nobis alio Juris prætextu obligatæ non sunt, quam quod earum Magistratus injuste nos habuerit, aut Concives, qui nobis obligati, justo termino non satisfecerint, & ad instantiam nostram Magistratus loci superioris nobis vel aperte denegaverit, vel protractione in debitâ suspenderit. *Vid. quoque Schütz. d. d. th. 2. lit. A & seqq per tot.*

48. 2. Ab *Arrestu*, quæ committuntur in Imperio nostro, quando immediate Imperio subjectus, alterum immediate Imperio subjectum, vel ejus Bona aut ejus Subditos, eorumve bona, viâ facti ob Causam Civilem detinet, & relaxationem idoneâ Cautione oblata facere recusat. *Schütz. Vol. 2. disp. 7. th. 6*

49. III *Justitiæ administratio*, quæ idem est in Repub. atq; Anima in Corpore, imo vinculum & custodia humanæ societatis & Reipub. *Proverb. 16.* & eâ remotâ Regna sunt magna atrocinita *test. Aug. Sapient. 1. Luc. 12. 31.* Consistit autem potissimum in *Premiorum distributione*, quæ quasi Excitatio & Conservatio desiderii virtutis est *2. Sam. 5. 8, 1. Chron 11. 6. Jud. 1. 12. 13. Deut. 28. & Pœnarum irrogatione.* Impunita enim maleficia esse haud oportet *l. 51. §. 5. ff. ad l. Aquil.* idque vigor publicæ disciplinæ postulat, *l. 9. §. 5. ff. de publican.* ut adeo Eadem manus ceu Pullo Equino, quæ popismate eum demulcet & jubas peccit, virga etiam minuetur. *Saavedr. Symb. Pol. 38. p. m. 288.* unde & *Chassan. p. 1. glor. mund. Consid. 3.* Duo Elementa virtutum esse putat. *Honoris spem & Pœnæ metum.*

50. IV. *Censura*, quæ animadvertit in ea, quæ aliâs legibus non vindicantur. *Hensler. De Cur. Subdit. Extrins. th. 2.* Eam omnium, quæ in Repub. cogitari possunt, munerum maximum omnibusque Civitatibus maxime necessarium, utilissimum & omni laude dignissimum de prædicat *Bodinus. lib. 6. de Repub. 1.*

51. *Alia Negotia* expediuntur ab Imperatore & Statibus
tam

tam inter sese, quam cum Exteris, v. gr. *Fœdera*, *Assistentia*, *Neutralitas*, *Clientela*, *Ganerbinatus*, quorum delineationem in Sequens Caput ob Causæ coherentiam remittimus.

2. De mutuis Imperantium & subditorum officiis hic loci insuper tractare tantò duco necessariò minus, quanto Scriptorum de iisd. passim tractantium cumulus major prostat & notior

CAP. ULTIMUM

De Administratione Sagatâ.

1. Posteaquam igitur pro modo Instituti nostri satis vidimus, qua potissimum ratione, quoque ordine compluria intra Imperii nostri & Administrationis Eius Togatæ limites composita, & quid in hîc Juris exhiberi soleat; ad eos etiam, qui nulla nobis parendi imperandique societati religione curam prorogabimus, ac ne ab horum forsitan parte violenta iniqui alicujus fidei aut impetus virulentia, florentem Reipub. vitam affligat, deprimat aut labefactet, Firmam Ipsi Lanceam (*Administrationem puta Sagatam*) In Fulcrum Pacis affigemus. Felix quippe & fortunatum illud Regnum, in quò Armorum Existimatio ubertatem conservat; ubi Lanceæ olivas & vites sustentant: ubi Ceres Bellonæ galeâ utitur, ut fruges suas tantò securius possit producere. *Saavedr. Symb. Pol. 74. p. m. 636.* Jis utiq; cum vel ad defendendum, vel advindicandum sæpenumero uti Reipub. oporteat. Hinc Bellum oritur; hinc *Castella* s. *Fortalitia* extruuntur; *Armamentaria* eriguntur & conservantur; *Jus Aperture*, *Jus Sequela* exercentur &c, Hinc *Fœderumulus*, & *Assistentia*, *Clientela*, *Ganerbinatus* ac *Neutralitas* proveniunt. Hinc tandem, ubi illud vivere desinit *Aureæ Paci* (cujus vel jucundissimum nomen nos juvat) nascendi locus adest atque occasio.

3. Est verò Bellum nihil aliud, quam Status duarum pluriumve Rerumpub. per vim certantium, quæ tales sunt. *Vid. Hug. Groc. d. J. B. P. lib. 1. p. 1. Desniente Schönborn. l. 6. Pol. c. 1. ex Althus. cap. 29.* Est Actio hostilis ad injuriam propulsandam vel vindicandam à Magistratu vi armisque contra hostes, pacis retinendæ vel consequendæ causa legitimè suscepta & administrata. *Secundum Schütz. Vol. 2. d.*

to 1b.1. Est Inimicitia publica, quam Imperator Romanus ceteriq; quibus in Imperio ejus rei Jus est, & hostes illorum inter sese per vim militarem hostilemque exercent.

3. Magna huc munimenta afferunt *Fortalicia & Arces munitiones*, eaque vel *Limitanea Gränghäuser* / so auff denen Frontierungen liegen / per quas ab incurfione hostium Respub: illaesa servari potest. *Braudl. lib. 8. c. 6. n. 8.* vel in *meditullio exstructæ*, ut & opportunum & ex æquo incolarum contra molitiones hostiles habeatur asylum; & commodum Principis adversus subditorum rebellionem praesidium *Schönb. lib. 3. c. 12.*

4. Huc etiam spectant *Armamentaria Küsthäuser / Zeughäuser* / ubi Tormenta & Machinae bellicae fabricantur & conservantur. *Vid. Schönb. lib. 3. c. 11.* Cujus generis praecipue in Germania nostra celebrantur Serenissimi Electoris Saxon, Dresdae, Augustae Vindelicorum, Cui Inscriptio data: *Belli Instrumento, Pacis firmamento, Noribergæ &c. Vid. Limn. l. 4. c. 8. n. 21. Arnif. de Jur. Maj. l. 2. c. 5. n. 7.*

5. Huc coincidunt *Jus Aperturæ die Doffnung*, quam subditi tempore Belli Domino territorii aperiundo castra & arces tenentur facere. *Limn. l. 4. c. 8. n. 244. ex Knichen. de Jur. Territ. cap. 4. n. 252. & c.*

6. Ut & *Jus Sequelæ die Folg und Reise*, quod subditi Superiorem Bellum moventem, vel ab aliis Bello peritum sequi tenentur. *Webner. Observ. Pract. verb. Folge, Reisen / Dienste.*

7. Horum recensitorum Jura & alia complurima quomodo Imperii nostri Statibus communicata sint. *Vid. Limn. l. c. à n. 207. usq; 252.*

8. Hisce recte succenturiantur *Fœdera*, utpote quibus & inferendum praecaveretur Bellum & illatum, cui expediundo unius sufficere vires non poterant, junctis Fœderatorum auxiliis, feliciter propulsatur, ac beata denique pace impetrata ad optatum perducitur exitum. *Schütz. Vol. 2. d. 12. th. 1.*

9. Fœdus verò & quidem proprie dictum, juxta *Keck lib. 2. Pol. p. 389. Dan. Ott. cap. 11. p. m. 388. est*, quò diversi Principes salvo utriusq; Jure sese mutuo solenniter obligant ad amicitiam colendam, fidem praestandam, auxilia mutua habenda & hostes communes habendos.

10. Fœdera etiam, sed improprie dicuntur *I. Assistentia*, quò duo

duo vel plures auxilia mutua sibi certo modo invicem promittunt, Wielang ein Stand dem andern beynustehen schuldig / si aliorum in auxilium expeditionem suscipiant contra illorum subditos rebelles. Vid. *Limn. l. 4. c. 8. n. 250. R. A. zu Speier de Anno 1526. §. damit auch ibi. Auffihren selbst eigen Kosten und Schaden &c. & repetit. de Anno 1529. §. damit auch &c.*

11. 2. *Clientela seu Fœdus Clientelare*, quod & Jus Protectionis Schuz und Schirm Berechtigtheit vocatur, describitur à *Braudl. l. 8. c. 3. n. 3.* Jus, quod alter alterius de fensione, & is vicissim mutua obsequii tenetur ratione, integra tamen Reipub. suæ Jura retinens. Vid. *Dan. Ott. cap. 11. p. m. 409. 410.* Nam Schuz und Schirm gibt keine Obrigkeit. Quamvis haud raro eveniat, ut juxta illud *Protegen pero de struyen*, seu Plumæ Aquilinæ aliarum avium plumas sibimet vicinas corrodunt ac destruunt, quod fidei & tutelæ prius commissum fuit, titulo defensionis naturalis postea ut suum detineatur. *Saavedr. Symb. Pol. 92. p. 474. & seqq.* Quemadmodum præter cetera testatur Exemplum Metis, Tulli & Veroduni sub nomine defensionis à Rege Galliarum Henrico II. occupatarum, Imperioque ereptarum. Quo autem Jure occupatio ista facta, & detentio hucusque fiat. Vid. *Limn. Tom. 4. Addit. lib. 7. Cap. 32. n. 6.*

12. 3. *Ganerbinatus*, qui hodie cum in desuetudinem ferè abierit, supervacaneâ Ejusd. expositione tempus non morabimur. Vid. *interea Schönb. l. 2. Pol. 6. 13 p. m. 121. & Killinger. in tract. integro de Ganerb.*

13. 4. *Miserabile Fœdus*, cum victi in victoris tutelam concedunt. *Dan. Ott. c. 11. p. m. 411.* Quo ferè modo Turcam subjugatos habere constat.

14. Hisce omnibus contraria est *Neutralitas*, quâ, ingruente inter vicinos bello vicinus neutri bellantium se adjungit, nec alterutrum impugnat, sed abstinens ab armis, cum utroque, quantum potest, pacificè vivit,

Et librat geminas eventu vindice vires.

Atro carbone notantem Neutrales. Vid. *Schönb. lib. 4. c. 34.*

15. Potestas sive *Jus Belligerandi & faciendorum fœderum* in Repub. nostra Romano-Germanicâ est penes Imperatorem & Ordines simul Imperii, ita, ut Imperator nec bellum suscipere, nec

faciendus inire sine suffragio vel Stratum, vel ad minimum Electorum possit, quemadmodum omnes Hodiernorum Imp. Capitulationes contestantur.

16. Compluria equidem hinc ad Rem militarem pertinentia, forsitan haud inutiliter disserere possemus, nisi istud & nimia temporis prohiberet exiguitas, & ipse Mars, Belli Praeses jamdudum Olivam Auream Pacis dextera inserere gestiret (*H. m. Cives Satabundi ap. Barclaj. Argen. lib. 3. p. m. 318. in ovante Meleandri, ex feliciter confecto, post occisum hostem, Bello, reditu Pacis imaginem praesentant*) Si enim verum est, quod non semel dixit Aristoteles, *πόλεμον εἶναι εἰρημίας καὶ εὐχολίας τε χολίας*, Bellum pacis & negotium otii causa institutum? *De Repub. 7. c. 14. & 15. & xi. Nic. c. 7.* Si verum est, quod Cicero tanquam è penitissimo Oraculi tripode effatur, *Suscipienda bella ob eam causam, ut sine injuria in pace vivatur, ut nihil aliud, nisi pax quaesita videatur?* *De Off. 1.* Si denique interitus quasi & mors Belli principium vivendi paci? Jam diu est, quod felicem Ejus nativitatem morati sumus. Ad Eam igitur, eou Finem Belli, & cum Eâ simul ad finem Exercitatio unculæ nostræ decurrimus.

17. Est vero Pax nihil aliud, quam Conventio Publica, quæ Causæ Belli è medio tolluntur, atque animi læsi in gratiam reducuntur. Quandoquidem necessum est, si animi in gratiam reduci debeant, ut prius damna illata refarciantur, *ἀμνηστία* statuatur, atque nova deinceps mutæ signa edantur benevolentis. Sic in Tricenali Bello Germanico Generali Amnestia hostilitates omnes sopitæ sunt. *Vid. & D. Wigandii Abavii mei, in fallor, Materni, Tract. de Amnestiâ.*

19. Quo pertinet etiam *Constitutio Pacis Publicæ*, quæ sicuti multoties ab Imperatoribus gloriosissimis, unanimi Ordinum Imperii consensu & voluntate *N. A. zu Worms de Anno 1495. in principibus Dariumb wir mit einmütigen zeitigen Raht &c.* sancita, promulgata, & saluberrimorum remediorum adminiculis subinde suffulta, firmata, corroborata est; ita adversus illicitos hominum factorum ex dolô malô, vi armata susceptos motus & turbas præsentissimum existat *ἀλεξίφάρμακον*, & tam publicè, quam privatim Tranquillitatem, Pacem sacram tectamque conservet. *Limn. lib. 1. cap. 13. n. 64. Schütz Vol. 2. disp. 4. th. 2. & seqq.*

Tempus

Tempus etiamnum hic calamum sistens plura adducere verat. Tuo
proinde Cordate & Benevole Lector, candido rectoque iudicio Rhapsodi-
cum huncce, momentaneum, inter varios occupatiuncularum anfractus na-
tum, Lucinæ ope & accuratiore lima temporis defectu defraudatum, ruben-
tem adhuc partu foetum modeste submitto. Si minus apte forsan
quicquam dixerò, adest quæ me excusat intricatissimæ materiæ
difficultas, & angustissima temporis brevitatis,
sin rectè minus

Emendandi & rejiciendi mihi semper
Jus esto.

SOLI DEO TRINO ET UNI SIT LAUS, HO-
NOR & GLORIA IN ÆTERNUM.

Ad
DN. RESPONDENTEM.

Publica qui privis conjungit jura frequenter,
Juri (consulti nomen habere potest.
Publica sic pergas privo conjungere juri,
Res cadet ex voto JAN-FRIDERICE tibi:
Artibus & linguis pramissis, jura scienter
Discere ritè potes, sicque docere palam.
Ingenium, studium à nobis laudatur HUPELL,
Ordine multa legas, dexteritate probes.
Est methodus lampas, ratio cynosura sequenda,
Qua sine nec solidum perficietur opus.

Hisce Eximio, ac Polito Juveni fausta precari, ac aliis
conatus suos laudabiles commendare voluit

PRÆSES.

Publica jura refers, docteq; tueris, HUPELL;
Materies operis sat gravis ista tui.
Mox quoq; da, quæ sit privati regula juris;
Non minus ista operis pars habitura decus,
Hoc cape: justitiam sic, & sic jurare veles,
Ut jus ipse simul, justitiamq; colas.
Publicitùs nulli studeas injurius esse;
Sed quoq; justitiam stet retinere domi.
Hactenus es patrio cognomine notus HUPELL;
Jam nova JUSTORUM nomina quære tibi.
Alter ARISTIDES, in paupertate quiescas:
Sat tibi, justitiam, sit, didicisse VIRI.

Amico suo L. M. Q. scrib.

HINRICUS Dringenberg /
Phil. Moral. Profefs.

duo vel plures auxilia mutua sibi certo modo
Wielang ein Stand dem andern beyzustehen
auxilium expeditionem suscipiant contra illos
Vid. Linn. l. 4. c. 8. n. 250. R. A. zu Speier de
auch ibi. Aufführen selbst eigen Kosten und
de Anno 1529. §. damit auch &c.

11. 2. Clientela seu Fœdus Clientelare,
onis Schutz und Schirm Berechtigtheit vocatur
l. 8. c. 3. n. 3. Jus, quod alter alterius de defensionis
obsequii tenetur ratione, integra tamen Reipublice
Vid. Dan. Ott. cap. 11. p. m. 409. 410. Nam Clientela
keine Obrigkeit. Quamvis haud raro eveniat,
pero de struyen, ceu Plumæ Aquilinae aliarum a
vicinas corrodunt ac destruant, quod fidei &
sum fuit, titulo defensionis naturalis posterius
Saavedr. Symb. Pol. 92. p. 474. & seqq. Quomodo
testatur Exemplum Metis, Tulli & Veroduni
nis à Rege Galliarum Henrico II. occupatarum
rum. Quo autem Jure occupatio ista facta, &
fiat Vid. Linn. Tom. 4. Addit. lib. 7. Cap. 32. n.

12. 3. Ganerbinatus, qui hodie cum
abierit, supervacaneâ Ejusd. expositione tenetur
Vid. interea Schönb. l. 2. Pol. 6. 13. p. m. 121. &
gro de Ganerb.

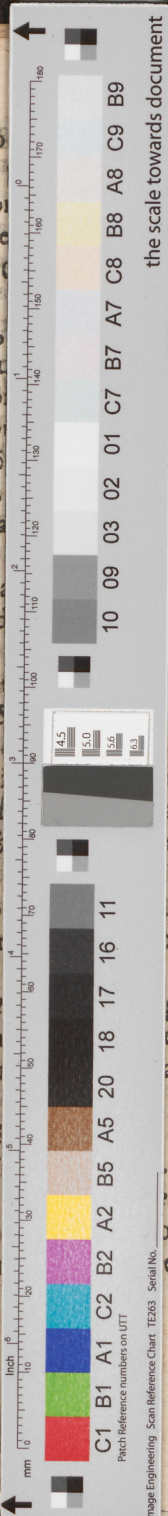
13. 4. Miserabile Fœdus, cum victi in victorum
Dan. Ott. c. 11. p. m. 411. Quo ferè modo Turcorum
re constat.

14. Hisce omnibus contraria est Neutralitas,
inter vicinos bello vicinus neutri bellantium
utrum impugnat, sed abstinens ab armis, cui
potest, pacifice vivit,

Et librat geminas eventu vindice vicinorum
Atro carbone notantem Neutrales Vid. Schönb.

15. Potestas sive Jus Belligerandi &
in Repub. nostra Romano-Germanica est per
Ordines simul Imperii, ita, ut Imperator nec

E 2

the scale towards document

nitunt,
rum in
belles.
damie
epetit.
orecti-
Braudi.
mutua
tinens.
rm gibe
rotegen
sibimet
ommif-
neatur.
r cetera
defensio-
erepra-
usque
m ferè
abimur.
st. inte-
ollst
cedunt.
os habe-
gruente
ec alter-
antum.
deruv
orem &
ere, nec
fœdus